

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.

Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentul se face numai pe câte 1 anu intregu.

Se abonédia la Comitétulu Asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Cincispredece ani din activitatea Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu (Urmare din Nr. 19 si 20). — Din numismatic'a Transilvaniei. — Invetiamentul la noi, privitu in rezultatele lui actuali. — Expositiunea Univers. din Parisu 1889. — Extractu din regulamentul generalu alu expositiunei din 1889. — Extractu din regulamentul specialu privitoru la trimiterea, transportulu, primirea si reespedierea productelor admise a fi espuse. — Procesu verbalu alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatu in siedinti'a dela 27 Octombree 1888.

Cincispredece ani din activitatea Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

(Urmare).

Adunarea generala a VII-ea convocata pe 26/14 Augustu 1867 la Clusiu a fostu cercetata fara asemenare mai bine si cu mai mare zelu decâtu alte trei din cele síese anterióre. Va fi purcesu acestu zelu numai din impregiurarea, cà ea s'a ținutu in capital'a Transilvaniei, alu càrei gubernu tocma in acelu anu fusese delaturatu si tiér'a data in administratiunea unui comisariu regescu extraordinariu, sau cà spiritele ómeniloru dupa trecerea unei crise mari devenisera mai otierite? Inse nu aici este locul a da respunsu la intrebari de natur'a acestora.

Ceea-ce adusesse pe adunare la inceputu in óresicare perplexitate erá lips'a de presiedente si de vicepresiedente. Mitropolitulu presiedente fusese silitu cá si mai inainte in doi ani unulu dupa altulu a'si cauta la Mehadia de sanetatea sdruncinata, éra acum pre lãnga morbulu seu care'lu supará de càtiva ani i se mai adaosera si apasatórele griji inpreunate cu reorganisarea pre din intregulu a provinciei sale metropolitane. Acea stare a sa silí pe inaltulu prelatu cá se anuntie prin graiulu consiliariului Iacobu Bolog'a, cà nu va putea conduce in persóna lucrarile adunarei generale. De alta parte v.-presiedentele Timoteiu Cipariu tocma pe 15/27 Augustu fúsesse invítatu inpreuna cu secretariulu George Baritiu si cu directorulu Gabr. Munteanu, toti trei cá membri ai nou infintiatei societati academice in Bucuresci, cá se ia parte activa la solemnitatea inaugurarei si la tóte lucrarile aceleia in cursu de síese septemàni.

In aceea stare adunarea 'si alese unu presiedente ad hoc in persón'a consiliariului Iacobu Bologa. Se inplinisé si asia alu doilea periodu de trei ani, prin

urmare totu erá sè se faca alegeri noue in comitetu, la presidiu si de celalaltu personalu.

Siedinti'a I s'a trecut cu executarea primelor puncte ale programei, adeca alegerea de comissiuni si cu lectur'a unei dissertatiuni despre literatur'a romana si lips'a unei istorii critice a literaturii, de Popfiu. Mai erau insinuate alte doué dissertatiuni, a lui Ladis. Vaida si dr. Tincu, cum si una venita prea târdiu a lui Dragescu. Timpulu inse inaintase tare mai alesu in urmarea unei discussiuni fórte lungi provocate prin ofertulu de 1000 fl. facutu de Iacobu Murasiunu dela Brasiovu din o collecta anterióra.

La siedinti'a acésta au asistatu si Excel. Sa comítele Emanuil Pechy comisariu plenipotenté alu Maiestatii Sale in Transilvani'a, cu care ocaziune nu a lipsitu a se exprime in termini prea favorabili cu privire la ținut'a sériósã si barbatésca a membriloru adunarei.

Dintre prelati a participatu la lucrarile adunarei episcopulu diecesanu dela Gherl'a, astadi mitropolitulu de Alb'a-Iuli'a si Fagarasiu Escel. Sa Ioanu Vancea, éra mitropolitulu Alecsandru Sterc'a Siulutiu in aceleasi dile se aflá pe patulu dureriloru († in 7 Sept. 1867).

A dou'a siedintia càdiendu pe diu'a de s: Maria s'a deschisu mai târdiu dupa esirea din biserici, se mai perdù si dupa aceea timpulu cu afaceri de a dou'a si a trei'a màna luate in desbatere, precum telegrame, suplice, ordinea dissertatiuniloru, pàna càndu venira abia la ordine referatele comissiuniloru exmisse din dio'a precedentã; dara si acuma unii dedati cu regularitatea austriaca aflara cu cale a dificulta si 45 cr. neincassati pentru o càrticica, provocàndu pe cassariu cá se nu uite de ei. Si dómne, ce pretiosu le erá timpulu la cei mai multi membri.

Mai remasesera 82 membri pre càndu se apucara de alegeri. In acea di fù alesu de presiedente Vas. Lad. Pop cu 73 voturi, éra protopopulu Ioan Hanea

vice-presedente cu 72 de voturi. Alegerile celelalte re-manu pe alta di.

In siedinti'a de a trei'a di se ia la cunoscintia, că averea Asociatiunei crescuse in anulu din urma cu 3726 fl. 94 $\frac{1}{2}$ cr. nu atātu din taxe, cātu mai vîrtosu din interesse, din agio, colecte, oferte, acte de ale Asociatiunei vendute si din cîte manufacturi daruite la expositiunea dela Brasiovu se mai vëndusera pàna in 1866. Pàna in 28 Augustu 1867 fondulu dupa subtragerea tuturor speselor a fostu 30,073 fl. 46 cr. v. a. Budgetulu s'a preliminaru cu conditiune, la 2420 fl. daca nici in anulu viitoriu nu va aparea fói'a, la 2820 in casulu contrariu. Asia dara ori-cnm, unu pasu bunu inainte. Din acea suma se votara pe lãnga spesele manipulatiunei, 2390 fl. totu in burse, ajutórie si premii: la 2 agronomi 660 fl.; 4 juristi 480 fl.; doi pedagogi la Prag'a 700 fl.; 1 la politechnica 300 fl.; 2 la scól'a reala 100 fl.; 150 la sodali, invetiacei si pentru altoi de pomi. Adeca se votara burse si ajutórie pentru mai multe specialitati, nu cu scopu că se fia indestulati toti numerosi concurenti, cātu mai vîrtosu spre a incuragia si indemna pe tinerime, că se nu alerge totu numai la cãte un'a specialitate, buna óra la carier'a juridica, unde 'si facu prea mare concurentia, încātu nu mai incapu unii de altii, ci sè se mai impartia si la altele, precum face si tinerimea celorlalte popóra. Aici este locul a observa, că trecusera vre-o trei ani, decându se publicasera ajutórie de cãte 50 fl. si pentru profesionisti, fãra că sè se fia aratatu concurenti. Purcedea óre acésta din despretiu sau din nesciintia? Noi credemu că din amendóue. Cãta schimbare dupa 27 de ani! Astadi la 12—25—50 fl. concurgu si cãte 100 de tineri meseriasi.

Cea mai multa durere de capu a causatu la budgetulu acestui anu cestiunea infintiarei unei foi periodice că organu propriu alu Asociatiunei, prevediutu limpede in §. 33 din statute. Cautându bine la starea de atunci a lucrurilor, adeverat'a greutate se invertea pe lãnga intrebarea: Sè se desfaca venitul intregu totu uumai in burse si ajutórie, sau sè se votedie ceva si pentru publicatiuni literarie si scientifice. Concurentii la stipendii se numerau cu sutele, mai toti lipsiti cá puii de pasere; despre literatura, ómenii 'si facéu ilusiunea nascuta din lipsa totala de experientia, cá si cum publicatiunile literarie inca s'ar putea sustînea numai prin abonati. O stare fericita precum ar' fi acésta se pôte vedea numai la popórale cele mai mari si inaintate in cultura, care au academii si universitati, prin urmare si ómeni eruditi cu diecile de mii, ómeni a càroru tóta viati'a este devotata sciintieloru, in fine si ómeni cu totul independenti in privinti'a materiala, mii de profesori bine platiti, proprietari mari trecuti prin scóle superióre, advocati, ingenieri, medici, ostasi, preoti nu numai eruditi, ci si avuti.

In fine dupa siese ani trecuti dela infintiarea Asociatiunei s'a decisu totusi, că sè se publice un'a fói'a periodica fórte modesta, că organu alu seu: inse si atàta in dulcea sperantia, că aceea 'si va coperi ea in sesi tóte spesele. S'a mai disu apoi, că acea fói'a are se

coprinda materii cātu se pôte mai poporale, mai de tóte dilele, că se o intieléga si propriulu poporu, adeca satenii. Las' inse că „propriulu poporu“ nu sciá citi, nu scie nici astadi, sau daca scie ceva, nu pricepe, precum nu pricepe nici celu sasescu, nici celu ungurescu, serbescu, slovacescu, dara apoi pare ca erá unu farmecu, cumca mai toti scriitorii nostrii cāti au venitu cu dissertatiuni pe la adunările generali, si-au alesu de regula, tot subiecte de cele mai serióse destinate totu pentru si scrise cu scopu invederatu, cá mai antàiu si tieléga literatii ei intre ei si numai dupa ace cinda la clasele acelea din poporu, despre Apostolulu: *Lap te v'am datu vóue, nu manca*

Ci că in acesti 20 de ani au cercatu multi cu asa numite foi poporale, adesea redactate prea bine, atātu dincóce cātu si dincolo de munti, au cercatu, inse cei mai puçini au reusitu la ceva. Se ceru dieci de ani pàna ce prinde radecina gustulu de cetitu la unu poporu. Se intrebamu pe compatriotii nostri unguri, cãte foi periodice de tóte speciile resaru si la ei cá buretii, apunu inse cá meteorii de séra.

In aceeasi di fura proclamatii ceilalti membri ai biuroului, 12 membri actuali si 6 suplenti ai comitetului pe trei ani urmatori.

Adunarea gen. dela Clusiu este si remàne memorabila nu numai pentrucà a fostu multu mai numerósa decātu se asteptase, ci si pentrucà ea acolo, tocma in acelu municipiu a representatu cu tóta demnitatea pe poporulu nostru, éra la concertulu datu de càtra tinerimea nóstra in teatru au asistatu unu publicu atātu de numerosu, in cātu tóte incaperile i se vediura ocupate. Insusi com. Em. Pechy a binevoitu a asista la acea petrecere, dupace luase biletu cu una suta florini v. a. Neuitatulu nostru frate si amicu Iacobu Bolog'a ar' fi avutu mare dreptate se cãnte atunci in Clusiu cunoscutul seu refrenu bisericescu: „Éta acum ce e bunu sau ce e frumosu, decātu numai a locu frati impreuna!“

Pentru adunarea generala din 1868 fũ destinatu orasiulu Gherl'a (Armenopolis—Szamosujvár), odinióra fortarétia ce avuse rola destulu de importanta in istori'a Transilvaniei.

Adunarea generala a VIII ținuta la Gherla in 25—26 Augustu 1868 a fostu éra si prea bine cerce-tata, ceea-ce se cunoscũ si din impregiurarea, că in decursulu aceleia s'au mai inscrisu multi membri noi, atātu fundatori cātu si pe viatia si cu cãte 5 fl. si dela toti s'a incassatu suma frumósa de 1280 fl. 50 cr., éra dela membri vechi totu atunci 221 fl. Averea Asociatiunei in anulu precedente dupa subtragerea tuturor speselor a fostu pàna la acésta adunare: 29,977 fl. 59 $\frac{1}{2}$ cr., la care apoi se adaosera sumele sus aratate.

Pre lãnga spesele stabili, cunoscute din anii precedente, s'au votatu si astadata din venitul prevediutu

*) Din cãte dissertatiuni curatu scientifice de ale membriloru Asociatiunei s'au publicatu dela 1861 in *Acte* pe 6 ani, in *Transilvani'a* si *Anale* pe 21 de ani, adunându se la unu locu s'ar putea forma usioru doue volume de 100 de côle tiparite.

sum'a de 2290 fl. cá burse pentru studenti la drepturi, politechnica, filosofia, agronomia, gimnasiu, scóle reali, sodali si invetiacei de professiuni, adeca totu cá in anii mai de aprópe trecuti, la mai multe sciintie, totu cu scopu de a indemna pe parinti se faca cá germanii si boemii (cechii), unde parintii, cari au de exemplu câte patru feciori, pe unulu 'lu prepara pentru óste, pe altulu pentru cleru, pe alu treilea la altuceva, éra la economi'a ori la profesiunea tataseu remàne numai unulu.

In càtu pentru fói'a Associatiunei „Transilvani'a“ in acelu anu spesele tiparirii si porto-posteloru se cooperira din abonamente cu 699 fl. 10 cr. a si mai remasu unu prisosu, pentrucà din abonamente intrasera 858 fl. Cu tóte acestea ilusiunea fù mare pentru toti acei barbati zelosi, cari de o parte erau pàna atunci de parere, cà la o fói'a destinata a cultiva limb'a cu literatur'a si sciintiele in trens'a se voru inbuldí literatii care de care pe intrecute spre a colabora, éra de alt'a, cà abonatii se voru inmultí celu puçinu pàna la un'a miie, cá se remaie si unu càstigu bunu pentru fondu, pre càndu tocma din contra, se audiau si alte pareri, cà dupace membri namera pe fiacare anu câte 5 fl. la fondulu Associatiunei, s'ar cuvení cà pentru acea cotisatiune se aiba si densii o desdau-nare in lectur'a fóiiei. Altii ar' fi voitu si astadata, cá fói'a se nu coprinda lucruri sciintifice, neintieles de poporu, ba nici processele verbali se nu se publice in-trens'a, pàna càndu reflectà insusi presiedentele, cà fói'a cá organu alu Associatiunei este obligata se le publice.

Ce erai se faci in acei ani de alte probe grele, pre càndu tóta lumea érá absorbita de politic'a dilei, care nu sufere nicairi lãnga sinesi activitate pacúita si calma, ci tóte spiritele se paru iritate si involburate; cá si cum s'aru afla cu totii in preðilele unoru catastrofe teribili, càndu la fórte puçini ómeni este datu cá se judece lucrurile cu sãnge rece.

Cuventulu meduvosu cu care presiedentele Vas. L. Pop a deschisu adunarea si respunsulu caldurosu datu de càtra canoniculu Ioanu Anderco au culminatu in felicitarea Associatiunei, cà ea este ambulanta. S'au aflatu adeca atàtu inainte càtu si dupa aceea unii ómeni, cari crediusera cà e pecatu se amble membri in fiacare anu dintr'unu coltiu de tíera in altulu perdiendu timpu si facèndu spese considerabili de caletoria, in locu de a trimite acei bani la comitetu spre a se inmultí fondulu, cá se ajunga pentru burse la tinerime, éra densii se'si vadia in timpulu verei de afacerile loru economice. Buna idea si acésta, inse de o suta de ori érá si mai este de preferitu dorinti'a si vointi'a de a convení ómenii chiaru din cele mai departate districte a le tieriei, a face cunoscintia, a se incaldí spiritele unulu de altulu, a conversa si a se deprinde in limb'a loru nationala, a face studii ethnografice si chiaru economice, a da tinerimei ocaziune de a se deprinde in art'a musicei vocale si instrumentale, a'si netedí manierele, a se apropiá de betràni cá se nu se curme traditiunile dintre o generatiune si alt'a, in fine, ce se mai ascundemu míti'a in sacu, a micsiora si florile dintre o confesiune si alt'a.

Tóte aceste folóse cumpanescu mai multu decàtu fonduri de sute de mií in ochii tuturoru càti vedu mai departe in viitoriu. Unde mai punemu si dissertatiunile sciintifice si artistice, cu care se desteptase in càtiva ani o nobila rivalitate intre mai multi literati de ai nostri, pàna càndu tocma in an. 1879 se aflara unii nefericiti misantropi, cari strigara in adunarea dela Seghisiór'a, cà productiuni de acelea ar' fi numai o desiértatiune. La noi art'a oratoria si asia este fórte puçinu cultivata atàtu in biserica, càtu si in lumea profana; se o mai scótemu si din incint'a sciintieloru, din societatile literarie si sciintifice, se nu dàmu locu de exercitiu nici artei poetice?

In Gherl'a s'au prezentatu trei lucrari. Geniulu natiunei de Iosifu Vulcanu, Memori'a lui Andreiu Murasianu de Iustinu Popfiu si ocupatiunile primitive ale ómeniloru si primele inventiuni cu aplicare la poporulu romanu. Tóte trei au fostu citite in adunare.

Siedintiele adunarei au fostu fórte prelungite prin inbulzirea la ordinea dilei a mai multoru cestiuini, pentru a càroru regulare abia aru fi ajunsu o septemana intréga, mai alesu cà unele propuneri au fostu de acasa formulate confusu de càtra auctorii loru, incàtu adunarea nu sciá ce se aléga din ele; a fostu deci silita a le re-lega pe altu anu sau a le da spre desnodare in grij'a comitetului. A fostu inse bine cà s'au relevatu si acelea, cá se dea membriloru si chiaru publicului intregu materia de cugetatu. Éra unele din acelea cestiuini si afaceri au fost ventilate pe lungu pe largu.

Cererea bancei de asigurare „Transilvani'a“ din Sibiiu cá se fia recomandata poporului.

Punctele cunoscute din dissertatiunea secretariului Ladislau Vaid'a, care s'a transpusu unei comisiuni; s'a observatu inse atunci indata, cà la realizarea acelora, ori càtu ar fi ea de dorita, se cere unu capitalu multu mai mare decàtu este alu Associatiunei transilvane.

Vorba fórte multa se facù si asupra censurarei articoliloru càti se trimitu din afara, daca cumva se trimitu? spre a se publica in fói'a Associatiunei.

Modulu elocarei fonduriloru Associatiunei si alu celui inceputu de mai inainte in memori'a lui Andreiu Murasianu.

Deslegarea intrebarei, daca comitetulu póte da membriloru noi diplome de membru fara incuviintiarea adunarei generale ori nu (se decide in modu positivu cu da).

Comitetulu se póta tipari càrti scolastice. (Ordinariatele n'au lasatu).

Érasi desbatere lunga asupr'a ofertului venitu dela Iacobu Murasianu.

Propunerea lui Iacobu Bolog'a despre infintierea reuniuniloru din ținuturi, care apoi dupa doi ani fù realizata in forma de regulamentu, precum ilu avemu din fericire pàna in diu'a de astadi.

Discussiunea fórte interesanta asupra propunerei generosului vicariu Michael Pavelu astadi episcopu, de a se incorpora la statutele Associatiunei transilvane si comitatele Marmati'a, Satmaru si Ugocea.

Loculu adunarei generale pe anulu 1869 se decide prin majoritate de voturi Siomcuta mare, dupa o lupta frumoasă cu frații Nasaudeni*).

Adunarea generala a IX-a dela Siomcuta-mare ținuta in 10 si 11 Aug. 1869 a surprinsu in modulu celu mai placutu prin o cercetare atātu de frecuenta, precum nu o asteptase nici unulu dintre membrii locuitori mai incōce in interiorulu Transilvaniei, Pre toti ne puse la mirare atātu multimea familiiloru romane fruntasie, cātu si zelulu poporului tieranu si bucuri'a de a vedea o adunare că aceea romanésca, in care limb'a noastră nationala se vorbia precum prea raru se mai audise in acelea ținuturi. Dara de unde atātu lume romanésca spre a inpopora pe unu orasielu cum este Siomcut'a? Din vre-o siepte comitate, din distantie mari transversate in lipsa totala de cali ferate — in câte 2—3 dile cu trasuri private. Sal'a mare noua in localulu municipale pusu la dispositiune in modu charmant de cătra comitele supremu Uifalusi plina in órele de siedintie, inghesuita in serile de concertu si de balu.

Discursulu de deschidere alu presiedentelui Vas. Lad. Popu a fostu unulu din acelea, care inspira si intarescu in credinti'a viitoriului. „Anulu adeca 1848 a ruptu catusiele de pre corpurile nóstre, dara spiritele remanendu totu incatusiate, numai dupa catastrof'a dela Solferino au luat si spiritele nóstre unu sboru mai liberu etc.“ Crediusse adeca si fericitulu br. Popu, că nici poporulu nostru nu a fostu emancipatu prin vreunu omu sau prin unii ómeni, ci numai prin omnipotenti'a evenimenteloru mari, universali, care sfarma ferecaturi si fràngu juguri, éra meritulu ómeniloru numiti că liberatori stă intru a scí se profite cātu mai intieptiesce de ocațiuni cu care'i inbie evenimentele.

In siedinti'a I dupa ascultarea rapórteloru biuroului si alegerea comisiuniloru respective, cum amu dice stereotipe, că in tóte celelalte adunari au urmatu la ordinea dilei cinci dissertatiuni, din care in aceeasi di se citira trei, a lui G. Baritiu despre educatiunea femeii la romani; Ios. Vulcanu despre poesi'a poporala si Iustinu Popfiu despre limba cá conservatórea nationalitatii romane. Pána la 1 óra d. a. s'au pututu citi tóte trei, pentrucă nu se perduse timpulu cu formalitati, éra doue remasera pe diu'a urmatóre. Nicairi in acésta tiéra n'au fostu dissertatiunile mai la locu decātu in aceea regiune, nu atātu pentru ideile coprinse in acelea, cātu mai virtosu pentrucă au fost pronuntiate romanesc.

A dou'a di au fostu ascultate si celelalte dóue dissertatiuni cu atentiunea prea bine meritata, a protopopului I. V. Rusu despre necesitatea de a ne studia istori'a patriei din punctu de vedere nationale, apoi a lui Alecsandru Buda: Despre educatiunea poporala.

Au urmatu raporturile comisiuniloru. Parte mare din lucrarile acelora éra revisiunea lucrariloru comitetului

*) A se vedea tóte atele adunariloru, dela Clusiu in „Transilvani'a“ din 1868 incependu dela Nr. 1 inainte pána la Nr. 4, éra ale celei dela Gherl'a totu acolo.

de preste anu. Lucrarile si respective conclusele de importantia mai mare au fostu:

Regulamentulu proiectatu de cătra consiliariulu Bollog'a pentru despartimente, trecutu in cursulu anului prin trei site dese, éra acum dupa ascultarea unei referade lungi adoptatu „en bloc“.

Petitiunea societatii academice a studentiloru romani din Vien'a relativa la infintiarea unei catedre de limb'a romana in universitatea dela Vien'a. Mare idea 'si facea tinerimea de atunci despre unu fondu colosalu alu Asociatiunei transilvane, cându cerea că si acesta se concurga cu o suma órecare la salariulu unui profesor in Vien'a si pre cându dieci de tineri cereau din tóte partile burse de câte 4—500 de florini. Dara se se citésca desbaterea intréga asia precum se vede ea trecuta in procesulu verbale*).

Preste unu proiectu de regulamentu relativu la folosirea academiei se trecu mai usioru.

Au urmatu inse alte doue proiecte multu mai serióse: infintiarea unei tipografii din averea Asociatiunei in pretiu de 9815 fl. v. a., afara de spesele periodice si cele neprevedute, apoi tiparirea de cărți scolare.

Primulu proiectu pentru tipografia fu respinsu de cătra adunarea gener., careia nu'i convenia a risca averea in intreprinderi de acea natura. Alu doilea cadiuse din capulu locului in urmarea restientiei ordinariateloru, care nu putea suferi alte carti in scólele confessionali, decātu numai de acelea care trecu prin censura bisericesca, care pentru o intreprindere privata este totu asia nesigura că si cum e censur'a ministrului instructiunei publice, *ut figura docet*.

Relatiunea vicariului Michailu Pavelu, astadi episcopu, facuta asupra frumosului planu de a se infintia in Seini (Szinérváralja) unu gimnasiu romanescu de optu clase a fostu ascultata cu adevrata doiosia, sau mai exactu, cu durere sufletésca, pentruca acelu planu urditu cu noue ani inainte (10 Sept. 1861) din caus'a deseloru resturnaturi politice, precum si din altele, nu s'a pututu realiza in nici o parte a sa in favórea si spre mantuinti'a catorva sute de mií din comitatele Marmati'a, Ugocea, Satmar, Silvani'a. Ce putea se face Asociatiunea transilvana intr'o cestiune de atātu gravitate, decātu se suspine cu psalmistulu: „Audi me Dómne in dio'a nacazului“!

Venitulu pentru fondulu Asociatiunei dela aceea adunare a fostu respectabil'a suma de 1244 fl. si pre lãnga aceea 160 fl. 80 cr. la fondulu de monumentu in memori'a lui Andreiu Murasianu.

Sum'a disponibila sau de budgetu crescuse pe acelu anu la 3279 fl. 28 cr., din cari 1730 fl. se inpartu in burse, ajutórie si premii. Cu acésta ocaziune se făcu vorba multa despre spesele biuroului si despre remuneratiunile unoru functionari ai Asociatiunei, ceea ce acum că si ori cându éra nespusu le genantu, pre cându éra si de alta parte éra sciutu, că de pomana nu voiá se pri-

*) Transilvani'a 1869.

mésca nimeni functiuni in sinesi mici, supuse inse la critic'a tuturoru.

Se punu la ordinea dilei proiectele d-lui Ladislau Vaid'a din anulu trecut in vre-o siepte puncte, care dau locu la discussiune destulu de lunga.

Propunerea d-lui Iosifu Vulcanu, cá si femeile se póta fi membre ale Associatiunei nu a intimpinatu nici o dificultate, pàna càndu propunetoriulu o mai puse si pe altu terenu, de pre care inse fù abatutu de càtra presidiu.

Adunarei pe anulu 1870 se defipse Nasaudulu.

(Va urmá).

Din numismatic'a Transilvaniei.

(*Dissertatiune citita in adunarea generala dela Abrudu, 6 Augustu 1888*).

Aruncatu pre la anulu 1875 in partea ostica a Transilvaniei, unde nu pre avému ocaziune a me intàlni cu romani, mi-amu facutu de datina a studia tiar'a si poporulu intre care traiamu.

Unele studii fàcute asupra datineloru si moravului poporului care locuiesce in ostulu Transilvaniei, amu avutu fericirea ale publica in fói'a Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Inpínsu de dorulu de a potea petrunde si in istori'a acelui poporu bellicosu, care dela anulu 455 dupa Chr. locuieste in acele regiuni frumóse ale patriei nóstre, si care pre ruinele unoru comune romane intemeindu comunele Enlaka, Firtos si Kénos li au numitu astfelu intru amintirea filoru lui Atilla Ellak, Irnak, Firtos si Kenos cadiuti in bellulu de fratricidiu, ce a urmatu intre ei dupa mórtea parintelui loru, urmata la Cubinulu de astadi in anulu 454. Din bunavointi'a unoru domni professori dela collegiulu reformatu din Odorheiulu secuiescu, mi-a fostu concesu a studia si collectiunea numismatica a acelui institutu de crescere, care consta din 198 de numi romani, 12 grecesci si bisantini, 1 de pre timpulu lui Mihaiu Eroulu, si 125 de pre timpulu regiloru si principiloru unguresci, mai toti aflati la Tibodu in curtea lui Török Ferencz, la S.-Szt-György in circumvalatiunea bisericei reformate de acolo, la Cs. Szt. Márton, la Baroth, la Firtos Váralja pre loculu asia anumitu Táborhely, si la Odorheiulu secuiescu, unde se ține astadi tãrgulu de vite.

Credu cà multi dintre compatriotii nostri nu voru fi urmaritu istori'a acelui poporu cu atàta interesu, precum amu urmaritu io, dar acestu studiu avèndu a se da publicitatii cu alta ocaziune, si fiindu pentru noi de unu interesu cu multu mai mare cunósterea numiloru romani aflati in acele localitati, lasu se urmedie descrierea loru in ordine cronologico-alfabetica asia dupa cum mi-a succesu ai descifra si descrie:

Familia Acilia.

171. a. Chr. M. Acilius, pre capu cu cununa de lauri a Hygieniei, sub care poti ceti cuventulu „Sa-

lutis“, ér pre partea adversa Hygiena stàndu in piçióre si ținendu in mán'a drépta sierpele, ér' la piçiórele ei III vir valet.

Familia Aemilia.

54. a. Chr. Marcus Scaurus Aedilis Hypsaeus, sal. Pre partea adversa stà regele Aretas in genunchi si ține de frèu o camila, ér' in mán'a drépta are o nuia. M. Scaur Aed. cur. ex. s. c. rex Aretas, ér' pre ceealalta parte Iupiter in careta trase de 4 cai. — P. Hypsaeus Aed. cur. c. hypsae. cons. Preiner Captu.

58. a. Chr. Lepidus si virgina vestala Aemilia si cuventulu Roma, ér' pre partea adversa statua lui Lepidus cu circumscripsiunea Man. Aemili L. E. P.

Familia Annia.

108. a. Chr. L. Fabius pre timpulu lui Sulla proconsulu in Hispani'a. In frontu capulu lui Anna Perenna. C. Anni T. F. T. N. Procons. ex. S. C. ér' pre partea adversa, carulu Victoriei, sub care se póte ceti L. Fabi L. F. Hisp:

Familia Baebia.

100. a. Chr. M. Baebius Tampilus. In frontu Minerva cu scutu * si Tampilu in dosulu ei, ér' pre partea adversa carulu lui Apollo, sub care sta scrisu Roma, ér' mai la vale M. Baebi Q F.

Familia Caecilia.

48. a. Chr. Quintus Caecilius Metellus Pius Portraitulu pietatii cu o barza in fronte, ér' pre partea adversa unu Elefantu si sub acela Q. C. M. P. I. adeca Quintus Caecilius, Metellus, Pius, Imperatoru.

123. a. Chr. L. Metellus. Praetor si consulu cu Albinus. In frontu capulu lui Apollo cu cununa de lauri, sub care * la parte L. Metel. A. Alb. S. F. ér' pre partea adversa C. Mall. Roma.

Familia Calpurnia.

58. a. Chr. Piso, in frontu capulu lui Num'a, ér' pre partea adversa unu calu in fuga, de asupra caruia cunun'a de lauri, de desuptu C. Piso L. F. Frugi, ér' mai in josu o sageata.

25. a. Chr. Sestertius, in frontu capulu lui Apollo cu cununa de lauri, ér' pre partea adversa, Victoria ținendu in mán'a o mlađitia de finicu si o cununa. L. Piso.

Familia Carisia.

63. a. Chr. In frontu capulu lui Carisius; ér' pre partea adversa o naie, pre a càrui catargu Victori'a, si sub ea Carisius.

Familia Carvilia.

46. a. Chr. Nedescifrabil; — In frontu capulu lui Iupiter Anxur si de desuptu fulgere, ér' pre partea adversa carulu lui Iupiter inprastiindu fulgere.

Familia Cipia.

56. a. Chr. Cipiui Questor. In frontu Pallas sburàndu, si inaintea ei M. Cipi. M. F. ér' pre partea adversa Victoria in trasura cu 2 cai. Roma.

Familia Cloulia.

46. a. Chr. T. Cloulius séu Cloelius ori Cliulius. In frontu capulu lui Iupiter, ér' pre partea adversa Victori'a care incoronéza unu tropheu, sub care siede unu prisionieru de o figura dacica, ér' in mijlocu T. Clouli.

Familia Cornelia.

92. a. Chr. Cneus Lentulus. In frontu geniulu Romei, capulu lui Marte cu scutu si inscriptiunea G. P. R. ér' pre partea adversa, in centru, globulu inchisu in triunghiu, ér' in stànga corona, ex. S. C. si in drépta Cn. Lent.

85. a. Chr. Lentulus cá mai in susu, dar pre partea adversa Victori'a incoronéza globulu triumfatoru. Cn. Lent.

Familia Cosconia, Domiti'a Licinia, Porcia.

100. a. Chr. L. Porcius. In frontu capulu Minervei cu scutu aripatu, la gátu * si cu inscripti'a L. Porci Lici, ér' pre partea adversa, Mars, cornulu si scutulu, de desupt L. Lic. Cn. Dom(itius).

Familia Crepusia.

150. a. Chr. Publius Crepusius. In frontu capulu lui Apollo, ér' pre partea adversa unu calaretiu in fuga si cu sabia in avèntu. P. Crep.

Familia Domitia.

(?). 660. a. Chr. Cn: Domitius. In frontu capulu cu scutulu lui Pallas, in dosulu caruia spice de gràu, la gátu * ér' pre partea adversa Roma si carulu Victoriei tras de 2 caii in fuga, sub pàntecele càrora se lupta unu erou cu unu leu, ér' mai in josu Cn. Dom.

Familia Egnatuleia.

84. a. Chr. Egnatuleius. In frontu capulu lui Apollo incoronatu, ér' in dosulu aceľuia C(apus) Egnatulei. C. F. ér' pre partea adversa Victoria incunéza unu arcu triumfalu. Roma.

Familia Fabia.

50. a. Chr. Fabius Labeo. In frontu capulu lui Pallas cu scutu, in partea din sus Roma, in partea din josu Labeo, ér' pre partea adversa Iupiter in fuga cu carula trasu de 4 caii imprastiindu fulgere, mai in josu catargulu unei năii si apoi Q. Fabi.

Familia Fonteia.

47. a. Chr. Fonteius. In frontu Fontus fiulu lui Ianus celu cu dóua capete, ér' pre partea adversa Roma C. Font. si unu trofeu incoronatu de Victori'a.

55. a. Chr. Manius Fonteius. In frontu Vejovis cu sagiata si cornu si cu diadema pre capu fiindu scrisu Geta III Vir, ér' pre partea adversa unu porcu selbatecu impunsu si lângă elu cànele vèntorului. De desupt C. Hosidi C. F.

Familia Iunia.

73. a. Chr. D. Silanus, in frontu capulu Minervei cu coifu, ér' la gátu * pre partea adversa spiritulu Romei

alergèndu in trasura cu 2 cai, ținendu in măn'a drépta spada, ér' in stànga scutulu. Din josu D. Sila Roma.

Familia Iunia si Postumia.

690. a. Chr. Silanus Consul, in frontu capulu pantieratu si aripatu alu Minervei, ér' pre partea adversa Victoria alergàndu intru o trasura pompósa trasa de 2 cai, in partea din susu V. ér' de desuptu D. Silanus L. F. Roma.

75. a. Chr. C. Iunius, in frontu chipulu lui Pallas, ér' pre partea adversa 2 Dioscuri siedindu calari. De desubtu C. Iun.

Familia Licinia.

85. a. Chr. Licinius Macer, in frontu portraitulu juvenilu alu lui Iupiter, la gátu fulgeru, ér' pre partea adversa Minerva stàndu in peçiore in trasura trasa de 4 caii in fuga, ține in măn'a stànga scutulu, ér' in măn'a drépta o sulitia lunga, cu care impunge caii in ceafa. De desubt C. Licinius L. F. Macer.

Familia Lucilia.

115. a. Chr. Lucilius Rufus, in frontu capulu cu diadema alu Palladei P. V. ér' pre partea adversa Victoria alergàndu in trasura trasa de 2 cai, de asupra Ruf. de desubt M. Lucili.

Familia Lucretia.

110. a. Chr. Cn. Lucretius Trio, in frontu capulu Palladei cu coifu, lângă ea Trio, pre partea adversa Dioscuri calare. De desubtu Cn. Lucr. Roma.

Familia Mamilia.

66. a. Chr. Mamilius Limetanus, in frontu chipulu escelentu alu lui Mercurius, in spate bàta cá sierpele, ér' pre partea adversa Ulysses pasindu cu bàta a mână, la peçiorele lui cànele lingusitoru. C. Mamil, de desubtu Limetan(us). Unu nume fórte frumosu.

Familia Minucia.

47. a. Chr. Cajus, in frontu capulu aripatu si coifatu alu Minervei, dinaintea budielor * in dosulu coifului Roma, ér' pre partea adversa C(ajus) Aug(urinus), in mijlocu unu stlpu inaltu, pre alu carui vèrfu Minucius, de ambe partile 2 auguri, unulu cu embleme pontificale, ér' celalaltu sacrificàndu la peçiorele stlplului 2 spice.

92. a. Chr. Minucius Therinus, in frontu Mars cu capulu acoperitu cu coifu, ér' pre partea adversa 2 barbati façia in façia duellàndu cu sabii fiindu acoperiti de scutu, ér' alu 3-lea barbatu cadiendu intre cei doi dintăiu pre genunchi 'si lasa scutulu si sabia pre pamentu. De desubt Q Therm M. F.

Familia Plaetoria.

120. a. Chr. Cestianus, in frontu chipulu si insignele Pantheiei; Cestianus S. C. ér' pre partea adversa in mijlocu vulturulu care stà pre fulgeru. M. Plaetorius M. F. Aed. Cur.

Familia Poblizia.

150. a. Chr. C. Poblizu Malleolus, in frontu Pallas séu capulu Romei, ér' pre partea adversa C. Mall(eolus) chipulu Victoriei stându inaintea unui tropaeu, peçiorulu tînèndulu pre unu scutu, măn'a drépta radimata in sioldu, ér' pre j' sîndu depusa sabia si ghârliciulu unei năii.

Familia Porcia.

... la capulu lui Pallas ori alu Romei, ér' ... (as) Cato Pre partea adversa Victoria cu ... dide, si cu cununa siede pre scaunu. S. T. ... subt Victoria.

... Laeca, in frontu Pallas, in spate P. Laeca, ér' pre ... ea adversa din josu Provoco, in mijlocu unu cive ... nare cu toga, si unu Lictor.

85. a. Chr. M. Porcius, in frontu chipulu lui Pallas, la alu càrei dosu Laeca, ér' pre partea adversa M. Porc. Roma, geniulu libertatii alergàndu in o trasura trasa de 4 cai, ér' Victori'a sburàndu inainte 'lu incununéza.

Familia Postumia.

.... Postumus in frontu Diana cu pèrulu ei celu bogatu legatu indereptu, ér' in dosulu ei o sageata. Pre partea adversa unu càne fugèndu, din josulu careia o barda si apoi mai josu L. Postumi.

Familia Procilia.

.... L. Procilius, in frontu chipulu lui Iupiter, la alu carui dosu S. C. Pre partea adversa Iuno pasindu si cu barda in măn'a drépta, ér' cu măn'a stànga intindièndu unu scutu, la peçióre sierpele si din jos L. Procili F.

Familia Rubria.

85. a. Chr. Dossenus, in frontu capulu lui Iupiter la spatele caruia unu toiagu regal, Dossen. Pre partea adversa Victoria in trasura cu 4 cai alergàndu si fulgere.

Familia Rutilia.

.... Rutilius Placus, Pallao cu coifulu pre capu, ér' la gât Flac(us) Pre partea adversa Victoria alergàndu in trasura cu 2 cai. De desubt L. Rutili

Familia Scribonia.

Libo Scribonius, in frontu geniulu succesului pre fronte cu diadema, ér' in dosu Libo in fatia caruia Bon(us) Eventus. Pre partea adversa de asupra „Puteal“, din care in form'a de altariu pendéza doua cununi in partea din josu Scribon(ianum).

Familia Sergia.

Sergius Silus, in frontu capulu lui Pallas cu coifu si Ex. S. C.(onsulto) Roma. Pre partea adversa Sergius fugèndu calare redicàndu sabia spre atacu, si ducèndu unu capu de omu care 'lu taiese. De desubt M. Sergi Silus.

Familia Servilia.

Cajus Servilius, in frontu capulu lui Pallas cu coifu la gátu crànguliti'a gloriei. Roma. Pre partea adversa Castor si Pollux lànga olalta unulu fugèndu cu calulu

intorsu in drépta, ér' celalaltu in stànga. De desubt C. Serveil M. F. Publius Servilius Rullus. In frontu capulu lui Pallas si Rulli. Pre partea adversa Victoria alergàndu in trasura cu 2 cai, tînèndu in mână lauri de finicu, ér' de desubtu ghârliciulu de naie si P. Servili M. F.

Familia Spurilia.

Spurilius, in frontu Pallas cu coifu pre capu, la gátu * Pre partea adversa Diana alergàndu in carutia cu 2 cai de asupra càrora lucece lun'a si stelele, de desubt A. Spuri. Roma.

Familia Thoria.

Thorias Balbus. In frontu capulu lui Iuno, in dosulu càruia I. S. M. R. (Iuno Sospes Mater Regina). Pre partea adversa unu bou fugèndu, sub care L. Thorais si mai jos Balbus.

Familia Titia.

.... Decius Titius, in frontu capulu lui Bachus. Pre partea adversa Pegasus, sub care D. Titi.

Familia Tituria.

Lucius Titurius Sabinus, in frontu capulu regelui Tattius, in dosulu caruia Sabinus, ér' pre partea adversa feciorii titurieni rapescu fetele Sabine ducèndule in bratie. L. Tituri. Totu acelu nume, dar cu acea deosebire cà pre partea adversa e vergura Tarpeia cu pèrulu despletitu si cu manele date in laturi.

Familia Tullia.

M. Tullius, in frontu cu capulu lui Pallas cu cascheta, in dosulu careia Roma, ér' pre partea adversa Victoria in fuga cu trasura cu 4 cai, asupra carora stele, ér' de desubt X. M. Tulli.

Familia Valeria.

Lucius Valerius Flaccus, in frontu capulu lui Pallas, ér' pre partea adversa, Mars stându in peçióre, ér' la peçiórele lui de a stàng'a unu preotu sacrificàndu (apex. flaminialis) de a drépta 2 spice de gràu (spica) L. Valeri Flacci.

Familia Vargunteia.

M. Vargunteius, in frontu capulu lui Pallas cu scutu aripatu si M. Varg. ér' pre partea adversa Iupiter in carulu trasu de 4 cai in pasi linistiti, tînèndu in mână fulgere scànteitóre, de desupt Roma.

Familia Vibia.

59. a. Chr. Caius Vibius Pansa. Ducele imperatului Augustu, care a fostu tramisu in contra Daciloru, si care invingèndu pre Berobista l'au ucis. Acestu hanu este intogmitu intr'unu inelu, si pre o parte se vede capulu incoronatu alu lui Apollo, in dosulu caruia poti ceti Pansa, ér' pre partea adversa Pallas ducèndu in carulu trasu de patru cai in fuga, unu trofeu. C. Vibius C. F.

Familia Volteia.

60. a. Chr. Volteius. In frontu capulu lui Iupiter, ér' pre partea adversa o biserica ce se asiaza pre 4

columnne, din alu cărui frontispitiu triungiulariu vibréza scântei de fulgere. De desupt M. Voltei M. P.

Ne voind a mai osteni atentiunea onorabiloru Domni si Dómne cu cetirea descrierei celoru 123 de numi, dintre cari sunt 35 de auru, toti provenitori din timpul Cesariloru incepèndu dela Iuliu Caesar pàna la Teodosius Magnus séu dela anulu 45 a. Chr. pàna la anulu 395 dupa Chr. amintescu cà între numi dela imperatii bisantini, se afla 9 bucati incepèndu dela Theodosiu celu mare 379—394 pàna la Heracliu si fiulu seu Heracleonas séu 610—641 dupa Chr. ca prin urmare domni'a romana intru acèsta tiara se póte constatá pàna la acestu timpu.

Tóta descrierea acestoru numi voiu avea fericirea a o comunica Onorabilelui publicu romanescu in fói'a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Nu potu se intrelasu a nu face amintire chiar acuma, despre banulu celu de argintu care este auritu, si care provine din timpul lui Mihaiu Vitézulu, Basta si Székely Mózes, pentruca de si m'asiu putea mândri cu unele cunostintie istorice relativu la istori'a patriei si natiunei nóstre, nu'mi aducu amente se fiu aflatu vre-o urma in istori'a lui Mihaiu Vitézulu despre banulu ce doarescu a vilu descrie.

Éta dar on. Domni si onorabile Dómne descrierea acelui banu in marimea unui taleru de unu florenu.

In frontu e chipulu lui Mihaiu Vitézulu, precum 'lu aflamu si in alte portraite a le lui cu cujm'a frigiana séu a dorobantiloru de astadi, inaintea càruia stà scrisu Oriens, lãnga elu e chipulu lui Basta, in fati'a càruia stà scrisu Occidens, si dupa aceea urmédia capulu celu ple-siuvu a lui Székely Mózes désupra càruia stà scrisu Deus.

Juru inprejuru se póte ceti. *Terrena Consideres Ut Coelica Possides.*

Pre partea adversa poti ceti; *A Tergo Et fronte Malum. Tandem Deus Propitiare. Anno MDCII fatali Transsylvanae.*

(Va urmá).

Basilii Basiota.
advovatu.

Invetiamentulu la noi, privitu in rezultatele lui actuali*).

Domniloru!

Càndu mi-amu alesu acestu obiectu, sciému cà m'apucu de unu lucru care trece puterile mele si cà nu ajunge timpul si ocasiunea convenirei de adi pentru alu desfasiura in tóte amenuntele lui. Ve ceru deci indulgenti'a càndu nu potu a Ve aratá originea si léganulu scólei, diferitele scóle clasice, lãnceđirea invetiamentulu in decursulu timpulu trecut, renascerea invetiamentulu nou din celu vechiu, starea lui actuala in deosebitele tieri si la deosebite popóra, se ve aratu de o parte lumina curata, de alt'a intunereculu nesciintiei; ici omulu cultu alu lumei invetiate, colo fiulu cruđu, selbatecu se-

*) Dissertatiune prezentata spre cetire la adunarea generala a despartimentulu XII țnuta in 26 Augustu st. n. in comun'a Ileanda-mare.

tosu de sãnge alu desiertulu; se ve aratu departarea dintre doi insi, cari suntu frati, intielegu fii ai unui poporu si calca un'a si aceea-si cója de pamentu; unulu cu creerii sei petrundietori atinge norii, urmaresce stelele in cararea lor; retacesce prin sinulu pamentulu, care pe omu 'lu vede in lumin'a sufletulu si intrég'a natura o intielege cum ai intielege o siaga usióra. Despre acesta, amu dice cà e bogatu in sciintie, pàna càndu celalaltu frate, inca si acum in timpul lumineloru, are ochi buni si nu e orbu, inse nu vede; urechi sanetóse si nu e surdu, inse nu aude; simtiuri, inse nu simte; simte numai fómee, care 'lu róde si'lu vedu cum 'ti intinde màna pentru mila, éra cu cealalta 'si aduna impregiuru sdrentiele de proletariu. Acesta e desmostenitulu parasitu proletariulu. Acesti doi, pusi fatia in fatia nu se cunosc, nu se intãnesc si ca frati din același poporu, amendoi sunt seraci.

A descrie preste totu istori'a invetiamentulu in tóte amenuntele ei, este a insira momentele singuratiche din viati'a omenimei si credu cà nu voiu esagerá dicèndu, cà istori'a generala a invetiamentulu este insasi istori'a omenirei, mai alesu déca vomu socoti scól'a, si aci intielegu si scól'a din sinulu familie de o atare societate, care 'lu pregatesce si formédia pe omu pentru viétia si hotaresce modulu cum are sè se arete elu cá singuraticu si cá membru folositoriu alu unui nému mare de ómeni, càruu 'i dicemu noi poporu. Privita scól'a sub acestu raportu, istori'a ni se arata cá produsulu ei si cá unu lungu șiru de intemplari, prin cari a trecut unu poporu alaturea cu altele, cari au sciutu a'si accentuá mai multu séu mai puçinu esistenti'a lor.

Repetu, scól'a o țnu de: oglind'a omulu fitoriu si de profetirea, cum are se'si intrebuintiedie puterile si timpul vietiei sale; éra scóla se intielege cà cea buna la noi romanii din tierile corónei ungare, este insusi viitoriulu alu acestei parti insemnate din marele trupu alu întregi Romanimi. Si aci amu ajunsu la punctulu de mãncare, de unde purcediendu mi-amu propusu cá inpreuna cu D-vóstra d-loru si dómneloru se respundemu la întrebările, si anume:

Este invetiamentulu la noi intocmitu asia, cá se póta pregati indestulu pe membrii natiunei nóstre pe tóte terenele vietii publice, séu mai bine, invetiamentulu corespunde tuturor cerintieloru nóstre nationali? Daca cum va nu, gresielile fatali unde sunt si cum s'ar putea vindeca. Dreptu aceea dați'mi voia cá se ne întreținem inca puçinu timpu pe lãnga acestu obiectu.

Actualitatea 'si are in dosu trecutulu, éra in fatia viitorulu; ea cá se ajunga aici se rađima pe puterea trecutulu, tocmai precum la singuratici vigórea tinere-tieloru intãrdie apropierea betrãnetieloru neputincióse. Daca voimu a cunósce pe deplinu starea de fatia a poporulu nostru, avemu nevoia a'i cunósce trecutulu lui, cá apoi de aici si din actualitate se resulte cá o urmare firésca viitoriulu lui, si cá se cunóschemu tari'a invetiamentulu, multimea si starea scóleloru de acum, avemu se cercamu scól'a din trecutulu, inse numai radia de lumina se nu cautamu in recile morminte si viétia in ci-

miteriu. Căci dacă amu deschide cartea trecutului pa-mentului locuitu de noi, amu intră că si intru unu intunerecu cu pecatele sale; amu da de istori'a orbecari-loru cu paginele-i negre, unde poporul că atare nu conlucra la facerea istoriei, ci elu e in umbra, in fatia era numai o ceta mica de ómeni esiti si ei din poporu, denaturati inse de catre scól'a straina. Singura scóla propria a romanului din trecutu a fostu cea naturala: famili'a cu iubirea si intimitatea acea cuceritóre, care unesce atátu de multu membrii familiei. Câte familii era si totu atâtea scóle, si aceste scóle ne-au conservatu limb'a, — tesaurulu celu mai scumpu, datinele stramosiesci; portulu nationalu intru cātu n'a disparutu. Da! puternice scóle erau aceste, de si avéu câte puçini scolari, abia 2—3, acolo inse se propunea mai intuitivu, decâtu se propune acum de cătra pedagogii cu renume, căci erá famili'a scól'a fapteloru si nu cea a teoriei séu de care carte dice plugariulu nostru simplu că se face doba. In se-clulu pedagogiei moderne statele cu budgetele enorme nu sunt in stare a instruí (adjusta), provedea scólele popo-rale, cum 'si imbraca romanulu nostru cas'a adeca scól'a sa cu furca, resboiu, sucala, vèrtelnitia si reschitia. — In aceste scóle familiari se propunea si invetiá mai lesne si fàra eminentia cea mai firésca gramatica, pe care o sucescu si resucescu filologii nostrii clasici. — Nu nu- mai atátu, ci in acele academii patriarcali nu audi de catedre de ale „artiloru frumóse“; nu, dar formele si in- togmirea coloriloru de pre tieseturile de casa ale femeiei romàne dovedescu unu gustu artisticu alesu, nu de ca- tedr'a poetice, si poesi'a nóstra poporala o ad- mira chiar strainii; nu de musica romana, dar su- netele si acórdele musicei poporale romane, care aprindu si te facu se simti cum simte romanulu — mesterii compositorii straini le prindu de pre flueraşiu si cim- poiulu de pastoru si le vendu că creatiune si marfa propria.

Ast'a erá scól'a romanului cu care a resbitu ce'i dreptu cu suferintie si perderi, dar in fine sanatosu prin lung'a nópte de durerile trecutului si fàra indoiala, că scól'a acésta vechia trebue se fia temel'i'a celei nóue de acum. — Redesteptati abia de eri de alalta eri ne po- menimu de odata cu planuri de atâtea si atari scóle po- porale, elementare si medii, preparandii diecesane. In zelulu nostru inse nu prea febrilu trecemu cu vederea starea adeverata a romaniloru, avuti'a nationala, puterea sufletésca si modulu cum s'a deprinsu elu a invetia su- ferindu in lungulu siru de vécuri si imprumutamu mo- dele de scóle poporale si regule abstracte de invetia- mentu dela alte némuri fàra a avea aceeasi industrie casnica cum buna óra avemu noi romanii pe totu loculu, pe unde inca nu au nimicitu-o fabricatele rele ale capi- taleloru mari; dicu imprumutamu lucruri straine dela némuri cu alte datine, alte traditiuni, nu că cele de- mocratice ale romaniloru. Dara veti dice că ori-ce in- ceputu e greu si asia si inceputulu, véru se dicu, rede- steptarea e grea mai alesu in nisce impregiurari anor- mali. — Da, greu a fostu somnulu, mai grea desteptarea, mai alesu daca somnulu n'a fostu că ori care altu somnu,

ci impusu de ból'a ei, pe semne nici acum nu suntemu pe deplinu sanetosi, ci numai reconvalescenti.

Ati vediutu D. si d-loru din intemplantu unu tufariu de stejaru intre respántii; totu ce e este o trupina inalta si grósa cu taieturi adenci in cója inchegate valuri-valuri fàra stílpari, incinsu numai de susu pàna josu desu de scurte si noduróse crengi, josu cu frundia désa, retezata, rósa de caprele stricatóre, sus vlastarile tinere si voióse ciuntate de securea o mulu peccatosu: intregulu tunsu, rosu se inaltia că unu turnu cilindricu de padia (?) verde, nemiscatu, inaltu in marginea unei pustietati, pu- ternicu, betrànu cerbicosu, de seculi fàra scorburi, fur- tuna nu'lu adarma (?) si fulgerulu numai cātu ilu adie. — Unu atare tufariu si ati vediutu romanulu resbitu prin valurile trecutului. Tieranulu de rèndu din trecutu alta carte de cātu cea din familie nu a trebuitu se scie. Vlastarile tinere, cari crescèndu s'au prea de partatu de trupina, au devenitu prada uscaciuni si putre- junii; totu ce pe atunci in puterea a nu sciu ce jocu hasardu alu norocului si ciudateloru sisteme de organi- satione interna, s'a inaltiatu preste substratul de obste, asia disa „talpa tierii“, a devenitu prigonitorulu popo- rului din care a esitu, si astfelu ilu vedemu pe romanu ciungaritu, golu că napulu, constituitu abia numai in o clasa „de ómeni plugari, ilu vedemu astfelu, ajungèndu-lu timpulu redesteptarii generali“. Dreptu acea credu, că urmasii nu voru avea cuvinte, nici curagiu de a invino- vatí barbatii nostrii nationali relativu fórte puçini din timpurile grele inainte de asta cu 40 de ani si mai bine, cari atátu de multu au binemeritatu dela acestu poporu delasatu si cari n'au pregetatu nici de atunci incóce nici nu incéta a scóte la cale că din nimic'a intemeierea instituteloru nóstre, de unde sè se recruteze apoi o clasa conducátore culta a poporului. — Acumu cându dispu- nemu alaturea cu o patura de plugari cu minte, cari ţinu mortşiu la gli'a mostenita si o clasa culta, care 'si cin- stesce parintii si nu'i rusine de némuri din clas'a disa de josu, acum nu ar' fi sositu timpulu că se cercetamu: inaintat'a clas'a de josu si ea relativu intru atàta, că ina- intarea unei alte clase de ómeni se nu'i fia spre scadere? Ori suntem stapàni pe tóte terenele de activitate pu- blica in viét'i'a nationala? Amagire fatala, déca ne-amu indestulí cu modestele nóstre mijlóce culturale si institute de invetiamentu, precum cu puçinele scóle poporale si elementare bune.

Vreu prin aceste D. D. a Ve arata, cum scólele nóstre medii au mai multa parte, se intielege amesuratu puteriloru din grij'a parintiloru natiunei, decâtu scólele poporali si elementari. Se judecamu inse dupa cum intru adeveru asia si este, dupa modulu si felulu cum o so- cóta tieranulu nostru scól'a poporala. Elu curiosu că se scie tóte, arde de dorulu că ce mai spunu cele càrti si novele, se arata inse fatia de scóla cu o aprópe ne- intielésa neincredere si nu se incumetéza a'si tramite prun- culu ori copil'a la scóle, dicèndu in felulu lui: „că sciu, că nu o se facu domnu din elu, va traí si elu, cumu amu traitu si noi, mosii si stramosii nostri“. Daca nu tocmai multu, este inse cev'a adeveru in cuvintele aceste.

Plugariulu deprinsu in grea lupta pentru esistenza a'si cauta de lucru, își întrebuințiedia timpul și puteri că se strabata prin nenumeratele necasuri și greutăți, cari i-se impun, preferă invetiaturilor școlii moderne ceea ce elu, bietulu, mostenesce că invetiatura dela harnicia multa pușina a parintiloru, vedindu că acést'a invetiatura practica 'i prinde mai bine. — Alta ar' fi ținuta lui fatia de școlă, dacă anume școl'a poporala ar' fi ceea numai a economiloru fitori; ajustata cu o cantitate ore-care de pamentu, bunaóra că sfta biserica, unde că in o școlă agronomică in miniatura, invetatorulu, care inse se nu aparțina modestei clase năstre didactice populare de acumu, ci ridicatu la trépta, care i-se cuvine, precum in state că in Elveti'a și Prusi'a, dicu invetatorulu se póta fi in stare a da in fapta, cum unu parinte prunciloru sei, cunoscintiele de lipsa pentru introducerea unei economii rationally de câmpu, cătu și de gradina și pomaritu. Sasii ardeleni cari sunt fără indoiala mai buni plugari decâtu noi, in stare mai buna și asediati mai norocosu, s'au simțitu indemnati inca la anul 1871 a deschide școle agronomice proprie in Mediasiu, Bistriț'a și Brasiovu, destinate a pregatí junisiorii sateni in economi'a mica de câmpu. — Anume pentru școl'a cea din Brasiovu, subventionata parte din fondulu nationalu parte susținuta prin repartitie de către cele 14 comune asociate din impregiurulu Brasiovului, s'a luat in arenda o maierisce (cu totulu 61 jughere) de lângă Brasiovu, unde erá sè se țina deprinderile practice cu tinerii, ceea-ce pe lângă o administrare cătu de cătu buna nu póte se deie decâtu folóse și chiar materiali*). La noi Romanii inca la anul 1868 prof. Stefanu Popu recomanda in scrisorile sale agronomice**) intemeierea de institute agronomice cu economie de modelu, anume in Bucurdea de lângă Blaju pe mosia gimnasiului nationalu de acolo***). Realitatea inse, care ne domnesce mare parte din vin'a năstra, trece preste o miie de planuri și ne pomenim cu școl'a agronomică pentru poporu că — in palma. Noi cu invetiamentulu poporalu defectuosu și unilateralu in locu se mai adaugemu cunoscintiele puse in praxa de mosi stramosi, tieranulu adeca că plugaru linistitu și totdeun'a cuprinsu cu lucruri pacinice și folositoare; tierana era daca nu e la câmpu alaturea cu barbatulu, o aflamu cu furc'a la brâu ori lângă resboiulu seu, dicu in locu se mai adaugemu in bine, se'lu dedamu a fi activu, harnicu nu numai in teoria, 'lu mai abatemu dela lucru la lene; apoi scimul că daca „jupanés'a lene“ a intratu odata in o casa, nu

*) Vedi Nr. 20 din „Transilvani'a“ anul 1871.

**) Vedi Nr. 11 din „Transilvani'a“ 1868.

***) Dela infintierea școliloru agronomice sasesci au trecut 20 respective 17 ani. On. dissertante facea fôrte bine, daca nu se opria numai la anul 1871 ci se fia urmaritu rezultatele acelor 20 școle din informatiunile care se publica de către directiuni in fia-care anu, că sè se convinga că și sasii 'si făcusera mari ilussiuni cu școlele loru agronomice și că in rezultate s'au insielatu. Pentru critic'a facuta școliloru elementarie ve trageti sam'a cu institutele pedagogice infintiate in puterea legiloru tieriei.

Red.

intârdie a o astupa ferestrele cu spini; — căci școl'a rea chiar și elementara destépta in pruncu ambitiuni, 'lu deda a petrece câteva ani, éc' asia, invetiandu mehanice câteva cuvinte și in sfersitu nu e mirare vedindu junisiori esiti din școli elementare, onóre esceptiuniloru — nici plugari, nici carturari, dându-se dupa lumea care vrea se traiasca din usioru. Chiaru in centre cu școli elementare industri'a de casa și portulu parintescu pere; fetele de tieranu nu prea resucescu tortulu subțire că perulu din caierulu traditionalu cu fuiorulu (tortulu) de casa, ci sciul și ele ceea-ce au invetiatu in școl'ă. Școl'ă știu adeca a face „cipca“-dantela; intru atâtu de invetiatură inse resboiulu putrediesce sub chieutorile case. Școl'ă a alesu scrumu și cenusie de elu, era capulu tieranulu se mai pipaie se vadia remasu-ia inca unu peru pe capu, știindu că are se cumpere pe lângă câte tóte și pândia și negociu. — Se dà mai multa grige frumosului daca e frumosu și cându acesta póte lipsi, vréu se dicu, desradacinamu ceea-ce e neaparatu de lipsa și folositoru și resadimul in loculu lui luculu falosu. Alta nici nu póte ispraví o pedagogie, care cu rare și onorate esceptiuni, pe semne 'și are de scopu numai a face mehanice că se cunósca prunculu câteva cuvinte, frase și slove negre pe hârtie alba. Semne bune ni se arata cu latirea costumelor năstre tieranesci și tieseturile de casa in familiile și salónele năstre. Nimicu mai convenabilu decâtu acésta; degetele gingasie, atâtu de sprintene in alegerea sonuriloru de forte-piano sunt cele mai potrivite pentru nevedirea fireloru. Marele poetu Alesandri, care atâtu de bine a petrinsu adeverat'a natura a romanului de rendu că se cunósca femeia romana se amesteca printre firele de tortu și jirebdii și numesce femeile romane „vertelniti fermecátore“. — Industri'a de impletituri introdusa in preparândiile diecesane se lupta cu inceputulu. — Incercarile nobile ale unoru invetiatori o propaga prin cursuri; lumea nededata nu 'i pricepe indestulu. Gimnasia năstre relativu pușine dau pe anu unu contingentu de tineri cu o pregatire camu pe jumetate pentru viétia, o parte fôrte mica din căti dorescu sunt primiti la teologia; fôrte pușini, cari au cu ce, la studii mai inalte in strainatate, grosulu inse, lipsitu de mijlóce, stă loculu, stagnédia cu totu clasicismulu studiiloru; 'i lipsesce prospectulu (terenulu) de aplicabilitate; ce se face, ia lumea in capu spre Romani'a și chiar Macedoni'a că invetiatori și noi remanemu fără ceea-ce pretinde natiunea că se face aici acasa între impregiurarile grele, de cari ne vaieramu. Mari și netagaduite sunt binefacerile gimnasiiloru din Blaju, Brasiovu, Naseudu, Beiusiu și Bradu, lumin'a curata de viétia inse o asteptamu in radie resfirate dela Internatulu din Sibiiu alu Asociatiunei. Se póte că tendintiele economice acum cu infintierea de institute de creditu și economii ne voru aduce totu, și vreo școlă comerciala ori de meseriasi. — O vorba că o suta. Intre impregiurarile de față nu de gimnasia avemu trebuintia, pentru cari lasu că n'avemu nici bani, dar mai sunt și alte pedeci; nimeni inse nu ne impedece a ne ingrigi de inbunatatirile in cele esistente anume de inbunatatirile școliloru poporului, unu specialu

alu scólei de fetitie si a sortii invetiatorului romanu. Eu credu că nu ar' fi un'a dintre minuni a vedea in o scóla de fetitie pentru unu ținutu cum e si acest'a, si unu resboiu perfectionatu, unde eventualu s'ar putea arangea cursuri de tiesutu pentru fetele mai marisóre. Se purcedemu din temelie, precum pedagogi'a moderna purcede dela cunoscutu la necunoscutu, ori precum in economii inaintarea e cu putintia numai in crescerea capitaleloru proprie. — Tiitóre sunt numai acele zidiri cari au temelie puternica, éra viitorulu e alu acelu impetratii, unde „talp'a tierii“ este intréga, sanatósa, si bine ingrigita.

Petru Petrisioru,
clericu.

Not'a Redactiunei.

Zelulu generatiunei june pentru progresu in tóte ramurile vietiei nationale merita tóta laud'a si incuragiarea din partea celoru mai inaintati in etate; este inse totuodata datorint'a acestora de a reflecta pe junime, cá ori-cându cineva se decide a tracta vre-o materia in adunari publice precum sunt si ale despartieminteloru nóstre, sau si in press'a periodica, se nu'si pregete a o studia din fundamentu, a cercetá mai de aprópe, nu cumva aceeași a fostu tractata in publicu si de cátra altii mai alesu in acesti vre-o 25 de ani din urma, si cum a fostu tractata; mai departe inainte de a cadea in pessimismu, se facemu studiu comparativu intinsu; adeca se cercetamu bine, daca alte popóra de tali'a nóstra, in acelasi periodu de timpu, intre acelési impregiurari si numai cu atátea mijlóce de cáte a dispusu si mai dispune poporulu romanu, au facutu sau nu progresse mai mari si mai reali, mai sanetóse decâtu face poporulu nostru. Niciodata se nu uitamu, cá libertatea actiunei multa puçina s'a inceputu pentru acestu poporu aici in acésta monarchia numai de ani 40 incóce, adeca numai dela 1848, pre cându popórale conlocuítóre avusera mai de patru sute de ani, adeca dela reformatiune incóce atátu pânea cátu si cuçitulu in mánile loru. Si totusi cititi de ex. memorialulu de anutierti alu episcopulu reformatu din Clusiu, pentru-cá se ve convingeti, cáta miseria apasa pe o parte mare a popiloru si a dascaliloru calvinesci, cáta tinerime magiara golana si flamenda nu are unde se'si pece capulu in mani'a multeloru burse, subventiuni, aplicari, favoruri; cum secuimea emigra cá si romanii, cum chiaru si sasii esu cu sutele, in Romani'a, éra altii mergu in Americ'a.

Starea atátu materiala cátu si spirituala a unui poporu consideratu in totalitatea lui nu póte si nu trebue se fia judecata numai dupa cum ni se presenta aceea in doue trei comitate, cáci diferenti'a in multime de casuri este fórte mare, ceea-ce se cunoște si la noi mai virtosu in anii mai dincóce, de cându au inceputu a se infintia si intre romani pentru romani institute de bani, asia numite banci, case de scontu, de hipoteca, de anticipatiuni, de consortiuri si ori cum le mai chiama. Cine ar' fi mai crediutu inainte cu 14 ani, cá si romanii voru avea aici, in acésta tíera, o banca care se in-tórca pe anu 13—14 milióne si se o inbiie cu creditu banci mari dela Vien'a si B.-Pesta, care intorcu sute de milióne. Si cine credea inainte cu 6—7 ani, cá totu romanii cu banii loru se mai póta infintia alte vre-o 12 banculitie incepéndu dela Fagarasiu pàna la Orasci'a, Dev'a, Blasiu, Abrudu, Cluju

si de aci inainte pàna in Silvani'a, de acolo curmedisiu la Temisíor'a, Aradu, Lugosiu, etc. Tóte acelea institute ceru individi manipulanti. Unde sunt ei si daca sunt, ce au invatiatu?

Se dice cá tinerii iau lumea in capu si trecu in Romani'a. Reu si fàra cale. Voru mai trece 5—6 ani, apoi concurenti'a indigeniloru 'i va respinge la vetrele loru cu atátu mai virtosu, cá si tíer'a loru e plina de semi-invatiati, cari au frequentatu scólele éca asia, de colo pàna colo, fàra nici-unu scopu bine alesu, sau cá se gramadescu si in Romani'a cá si Ungari'a cu miile pe facultatea de drepturi, cá pe lãnga ne-mai pomenit'a concurentia la functiuni se ajunga peritori, de fóme.

Este unu adevratu blastemu ori farmecu, cá o parte mare din junimea nóstra maimutiesce cu ochii inchisi pe junimea magiara, care precum se vaierá si mai deunadi unu diariu din Clusiu, infoiata de nobilitatea originei*), despretiuesce ori-ce alta profesiune, fia cátu de banósa, daca nu i se pune in perspectiva, cá va ajunge pe scar'a hierarchiei in statu celu puçinu la ranguri de Magnificus, si de Illustrisimus, Nagyságos, Méltóságos, apoi se móra de fóme pàna atunci. Éca ból'a cea adevrata, care produce mai pe fia-care di defraudari si furturi de mii si dieci de mii, asasinate teribile si sinucideri fàra numeru, nu atátu in plebe, cátu mai virtosu in clasele superiori ale societatii, in proportiuni cu totulu abnorme.

Junimea magiara fuge de armat'a comuna; hai se fuga, si junimea romana? Rusine, dara si nebunia de legatu. Sunt vreo treidieci de ani, de cându betranii si chiaru cátiva episcopi indémna mereu si parintesce, cá o parte mare a tinerimei se inbratiosiedie frumós'a si nobil'a cariera militara, precum facu germanii, cehii, croatii, serbii. Hei, dara pe conasi 'i prindu frigurile de frie'a regulei si a disciplinei si de ura asupr'a limbei germane. Noi inse nu suntem coconasi, noue nu ne aduce mamuc'a ori camarier'a ei cafeo'a diminéti'a in patu si nu ne inbraca si desbraca „Bedienter-ulu“ cá pe ologi; tocma noi se iubimu si se cultivamu regul'a si disciplin'a, fàra care nici-unu poporu nu e bunu de nimicu. Cea mai buna cariera este astadi serviciulu militariu. Cercetati si ve convingeti. Salariile oficiariloru multu ameliorate; chiaru suboficirii, corporali, conducatori, sergentii multu mai bine platiti decâtu odinóra; unu Führer are preste crucerii dilei câte 14, sergentii câte 17 fl. pe luna, éra dupa servitiu de 6 ani (capitulatiune dupla) capata câte've'a sute, paremi-se pàna la un'a mie florini remuneratiune, cu care póte incepe cev'a, in totu casulu o bunicica economia de câmpu si alte multe. Dara si aici se cere invetiatura, cum si o ținuta mai ostasiésca, éra nu blândóca de motoflete. Red. „Trans“.

Expositiunea Univers. din Parisu 1889.

Comitetulu Nationalu-Romanu.

Insciintiare.

Comitetulu Nationalu pentru participarea Romaniei la Expositiunea din Parisu, constituitu sub presiedenti'a

*) Töstörzökös torzonborz valóságos tiszta magyar ember, cum 'si batuse jocu com. Stef. Széchenyi de ei.

d-lui Georghe Bibescu, aduce la cunoștință a tuturilor persoanelor care doresc să luă parte la această expoziție, că Dumineca trecută 24 Iulie (5 Augustu), după cererea președintelui său, d-nu de Coutouly, ministru alu republicii Franceze în România, — care primise deja instrucții în acestu scopu, — a notificatu oficialu d-lui ministru alu afacerilor străine din Franța constituirea comitetului nostru.

Acăsta notificare, — în urma angajamentelor luate de d-nul Bergeru comisaru generalu alu Expoziției și comunicate d-lui de Coutouly, — ne a asigurat posesiunea definitivă a locului de 375 metri pătrați, rezervatu de aproape o lună după cererea printului George Bibescu pentru secțiunea Română ce trebuia să se constituie.

Comitetulu.

Extractu din regulamentul generalu alu expoziției din 1889.

Art. 1. În virtutea cuprinderii decretelor date de președintele republicii franceze, conformu cu propunerile ministrului comerțului și industriei și cu ale ministrului instrucției publice, Artelor frumoase și cultelor, o expoziție universală se va deschide la Parisu, în ziua de cinci Maiu 1889, și se va închide în ziua de 31 Octombrie următoriu. — Nici unu productu înse nu va fi primitu în incinta Expoziției, după 1 Aprilie 1889.

Art. 2. Acăsta expoziție va primi operele de artă și produsele industriei și agriculturii tuturilor națiunilor. Ea se va ține mai alesu în Câmpulu-lui-Marte (Champ-de-Mars), în spațiulu cuprinsu între aleiulu La Mothe Piquet și scuarulu ce atinge spațiulu.

Se va putea înse întinde pe malulu dreptu și stingu alu Senei.

Art. 12. Comisiunile străine, constituite în urmă cererii guvernului francez, sunt poftite să numească câtu mai curendu unu delegatu pe lângă dînsulu (Marele consiliu alu expoziției universale din 1889).

Acestu delegatu este însărcinatu de toate chestiunile ce interesă pe conaționalii săi, mai alesu de cele atinătoare de împărțirea spațiului totalu între diferitele țări, și la modulu de instalare a fiecărei secții naționale.

Prin urmă, ministrulu, comisaru generalu, nu corespunde directu cu expunătorii străini, și ori-ce productu infatisiatu de producătorii străini nu este primitu de câtu prin mijlocirea comisarilor respectivi.

Art. 13. Comisarii străini, regulați imputerniciți pe lângă ministru, intra în relațiuni directe cu directorulu generalu alu exploatarei.

Comisarii străini primescu dela dînsulu toate aratarile și planurile folosite pentru instalarea produselor națiunilor lor, precum și toate deslusirile privitoare la condițiunile de circulare generală și de ordinu publicu, la care sunt constrinși să se conforme.

Trebuie acești comisari să recurgă la mijlocirea lor pentru schimbări de spațiu între țara și țara.

Art. 14. În fiecare secțiune lasată expunătorilor unei aceleși națiuni, obiectele expuse voru fi împărțite între cele nouă grupuri următoare:

1. Opere de artă (clasele 1—5).

2. Educație, învățătura — Materialu și proceduri ale artelor liberale (clasele 6—16).

3. Mobile și accesorii (clasele 17—29).

4. Țesături, vestimentație și accesorii (clasele 30—40).

5. Industriile extractive — Producte fierși și luate (clasele 41—47).

6. Unelte și proceduri ale industriilor mecar

electricitate (clasele 48—66).

7. Producte alimentare (clasele 67—73).

8. Agricultură, cultură vitii, piscicultură (c. 74—77).

9. Orticultură (clasele 78—83).

Fiecare din aceste grupuri este împărțitu în clase după clasificarea generală adoptată.

Art. 15. Se va face, în limbă franceză, unu catalogu metodicu completu alu produselor tuturilor națiunilor, arătându locurile ce ocupa în palate, parcuri sau grădini, precum și numirile tuturilor expunătorilor.

Fiecare națiune va avea dreptulu de a face cu cheltueala sa, dar numai în limbă sa, unu catalogu specialu alu produselor expuse în secțiunea sa.

Art. 16. Expunătorii francezi sau străini n'au nici o chirie de platitu pentru locul ce ocupa la expoziție.

Voru avea însă de platitu toate cheltuele de instalare sau de decoratie în palate, parcuri și grădini. Aceste cheltuele voru privi mai alesu darea și punerea în locu a dusimelilor, velurilor sau tavanurilor în palate, că și asediările speciale ale teremului și plantările speciale în parcuri sau grădini, în apropierea și în cuprinsulu construcțiilor speciale autorizate de ministrulu comisariu generalu.

Dusimelele sunt date în stare bună de soliditate și întrebuințate în toate drumurile din afara ale circularei generale.

Art. 17. Nici o operă de artă, nici unu produs expusu în palate, parcuri și grădini, nu poate fi desenat, copiatu și reprodușu, sub ori-ce formă, fără o autorizare a expunătorului, purtându viza directorului generalu alu exploatarei.

Directorulu generalu alu exploatarei poate înse autoriza reproducerea privelistelor generale (vues d'ensemble).

Art. 18. Nici o operă de artă, nici unu productu expusu nu poate se fi retrasu, înainte de închiderea expoziției, fără o anume autorizare.

Art. 19. Pe vremea și în condițiunile arătate prin legea din 23 Maiu 1868, privitoare la garanția invențiilor ce potu dobândi brevetu, și la a desemnului de fabrică, expunătorii se voru bucura de drepturile și scutițiile acordate prin disa lege.

Art. 20. După cuprinderea decretului cu data de 29 Augustu 1886, expozițiunea este constituită că unu antepozitu realu; prin urmă produsele expuse sunt scutițe de drepturi și de vizitele serviciului accizelor

din Parisu, cá si de ale vamei franceze, (art. 2 alu acestui decretu dice): obiectele destinate expositiunii universale voru fi directu expediate la palatul expositiunii, in conditiunile transitului internationalu, sau in conditiunile transitului ordinariu, dupa cum voru alege cei interesati, de către tóte birourile deschise acestui transitu, si cu scutirea dreptului de statistica. Expedierea prin transitulu internationalu va fi făcuta fără visita. Expositiunile prin transitu ordinariu nu vor fi de câtu la o visita sumara si plumburile vamei puse gratuitu. (Art. 3): Marfurile admise la expositiunea universalá care se voru preda consumatiunii, voru fi supuse, ori-cari le ar fi origina, de câtu dreptu puse pe produsele de asemenea fire ale natiunii celei mai favorisate.

Art. 21. Regulamente posterióre vor hotari la timpu modulu de expeditiune, primire si instalare ale produselor, reguli pentru intrarea in localurile expositiunii si modulu de intocmire alu juriului internationalu pentru darea resplatiloru chiar dela deschiderea expositiunii.

Art. 22. Potu fi primite la expositiune operele de arta ale artistiloru francezi si straini, facute dupa I-ma Maiu 1878.

Art. 23. Aceste opere se impartu in cele siette genuri urmatóre:

1. Pictur'a. — 2. Desemn: aquarela, pastelu, miniatura, smaltiuri, porcelane, cartóne, de ferestre picturate (fiindu excluse cele care nu represinta de câtu subiecte de ornamentare). — 3. Sculptura. — 4. Gravura pe medalii si pe petre scumpe. — 5. Arhitectura. — 6. Gravura 7. Litografie.

Art. 24. Sunt excluse: Copiile, chiar cele cari reproducu o opera intr'unu genu diferitu de alu originalulu. 2. Tablourile sau desemele fara rama. — 3. Sculpturele in pamentu ne arsu.

Art. 25. Grija de a statua despre admiterea obiectelor de arta, va fi incredintiata unui juriu specialu.

Art. 28. Potu fi primite la expositiune tóte produsele industriei si agriculturii, in afara de materiile detunatóre, si in de obste, de ori-ce materii judecate cá primejdióse.

Art. 35. Produsele voru fi expuse in numele seminatorului cererei de admisiune. Acésta conditiune nu se póte calca.

Art. 36. Expunatorii sunt indrituiti se inscrie, in urma numelui si firmei lor soçiale, numele cooperatiloru de ori-ce genu sau gradu cari au contribuitu la meritulu produselor expuse.

Art. 37. Expunatorii sunt cu staruintia poftiti se arete pretiulu pietii alu obiectelor expuse, pentru a inlesni lucrarea de apreciare a juriului câtu si pentru a lamuri pe visitatori.

Art. 38. Obiectele vîndute nu potu fi luate inainte de sfirsitul expositiunii, fără o anume autorizare.

Art. 42. Nici o publicitate prin afpte, prospecturi, etc., nu se va putea face inaintea expositiunii de către expunator, concesionari sau verice alta persóna, fără o regulata autorizare si plata de mai nainte făcuta a drepturiloru ce ar' putea fi cerute.

Extractu

din regulamentul specialu privitoru la trimiterea, transportulu, primirea si reespedierea produselor admise a fi espuse.

Art. 3. Coletele venindu din tierile streine represintate prin comisari generali sau prin comitete nationale, conținendu produsele destinate la expositiune, cáta se aiba, c6 semnu datatoru, si sugravite cu penelulu, literile E U inconjurate de unu cercu.

E U

Vor fi adresate, in câmpulu lui Martie (Champ-de-Mars) la delegatulu nationalitatii la care apartine expunatorulu.

Coletele provenindu din tierile represintate, cáta se aiba tóta indicatiunea bine aratata, a locului loru de provenintia, adeca:

Culorile si emblemele pavilionului loru nationalu.

D. D. Comisari streini sunt cu staruintia poftiti se faca la timpu cunoscutu directorului generalu alu expositiunii care sunt modelurile, adresele si semnele de recunostintia adoptate de fia-care din d-loru.

Art. 8. Administratiunea superióra sta departe de ori-ce amestecu intre intreprindatorii de transportu si expunatorii. Ea se marginesce a arata acestora o agentie ca putându se le fia folosítóre.

Art. 9. Spatiurile rezervate in afara de locurile pentru instalarea produselor, fiindu strictu calculate pentru trebuintele circularii, va fi opritu de a lasa in aceste spatii ladile s'au coletele góle. Prin urmare coletele vor cáta se fia desfacute pe locu ce vor fi primite, si ladile, pe locu ce descarcarea loru va fi sfársita, se fia luate de expunatorii sau de reprezentantii loru.

Administratiunea n'a pastratu nici unu locu pentru imagasinarea si pastrarea ladiloru góle.

Art. 11. Este cu desevisire intielesu cá ori-ce cheltueli pentru incarcare, transportu, mutare, descarcare, instalare si reincarcare remâne in sarcina expunatoriloru.

Art. 12. Produsele, atátu cele franceze câtu si cele streine, voru fi admise in incinta expositiunii dela 1 Ianuarie 1889, pâna inclusivu la 31 Maiu urmatoriu. Administratiunea 'si pastrédia dreptulu de a autoriza admiterea chiar inainte de cea dintâiu din aceste date, de ingadueste starea lucrurilor de constructiune, sau daca conditiunile de transportu alu coletelor de provenintia straina facu neaparata acésta admitere.

Cea dea doua din aceste date va putea asemenea fi amanata prin anume dispositiune.

Art. 14. Produsele de ori-ce natura, (exceptiune animalele, obiectele de arta si valorile), trasurile si ma-

terialulu miscatoru (roulant) ce ar' putea circula pe caile drumului de feru frantiodiescu, si destinate espositiunei universale din 1889 dela Parisu, voru fi transportate de companii cu pretiu jumetate de alu tarifelor generale si speciale alte decâtu alu expositiuniloru si concursuriloru ordinare.

Pretiuulu redusu, in ori-ce casu, nu se va putea scobori mai josu de patru centime de tona pe kilometru; este inse bine intielesu, că acestu pretiu de patru centime nu se va putea aplica din oficiu si ca perceperea se va face dupa tarifele odinare (generale si speciale), de câte ori taxele acestoru tarife voru fi mai folositóre pentru expeditoru.

Conditiiunile acestoru tarife generale si speciale se voru aplicá transporturiloru destinate expositiunii universale.

Transporturile vor fi supuse la cheltueli accesorii a căroru percepere este autorizata de administratiune, cá si la dreptulu si pretiuulu de timbru datoritu tesaurului.

Caletori nu voru fi primiti in trasurile transportate in conditiiunile acestui tarifu. Transportulu obiectelor de arta, de valóre si alu gamediloru nedespartite cãntarindu mai multu de 10,000 kilograme cá si alu obiectelor ale căroru dimensiuni trecu peste ale materialului, se voru face pe pretiuulu si in conditiiunile tarifelor ordinare ce sunt in fiintia pe fia-care retia.

Transportulu in Parisu alu obiectelor destinate expositiunei Universale, va putea fi facutu sau de expunatori (sau de agentii loru) sau de companiile drumuriloru de feru.

In ce privesce coletele de provenintia straina, dispositiuni speciale voru fi luate in acordu cu directorulu generalu alu exploatarii, cu companiile si cu comisarii delegati straini.

In ce privesce transporturile maritime, compania generala transatlantica acorda o reducere de 50% din tarifulu comercialu alu transporturiloru sale, opereloru franzedie si straine destinate expositiunii Universale. In afara de acésta, produsele expediate de Asociatiunile cooperative franceze se voru bucura de unu rabatu suplementariu de 10%.

Compania mesageriiloru maritime, acorda, din taxa comercialá a transporturiloru sale, in ce priveste trimiterea din porturile straine deservite de navele acestei companii, atâtu pentru dusu câtu si pentru in-torsu, o reducere de 30%*).

*) Pentru Romani'a compani'a Fraisinnet va face o reducere de 50%.

PARTEA OFICIALA.

Nr. 335/1888.

Procesu verbale

alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului român, luatu in siedinti'a dela 27 Octombree 1888.

Presiedinte: G. Baritiu. Membrii presentii: Dr. Il. Puscariu, I. Hani'a, E. Macellariu, I. V. Russu, I. Popescu, I. St. Siulutiu.

Secretariu: Dr. I. Crisianu.

Nr. 149. Directiunea despartimentului X. (Clusiu) presenta cu datulu 1 Augustu a. c. Nr. 2 protocolulu adunarei generale a despartimentului, ținuta la 29 Iulie a. c. in Clusiu, dimpreuna cu aclusele, cu aceea, că sum'a de 100 fl. v. a. intrata din taxele de pe la membrii ordinari din despartimentu s'a predatu, cu ocaziunea adunarii generale a Asociatiunei, in Abrudu, comisiunei pentru inscrieri si incassari, si e cuprinsa deci in sum'a de 1333 fl. v. a. incassariloru dela acum numit'a adunare generala. (Vedi procesulu verbalu alu adunarii generale a Asociatiunei din Abrudu, sied. II. Nr. 18).

Din protocolulu substernutu se vede:

1. că s'a incassatu cá taxe de membrii sum'a de 100 fl. ér' pentru fondulu de finantare s'a daruitu sum'a de 3 fl. v. a.

2. că s'au votatu 4 premii, si anume: a) 2 premii de câte 10 fl. v. a. pentru acele doue femei romane din despartimentu, mame de familii, care voru dovedi, că in anulu din urma si pâna la terminulu concursului tóte pãnzaturile trebuincióse la casa, precum si tóte imbracamintele caseniloru loru au fostu facute de densele. b) 1. premiu de 12 fl. v. a. pentru acelu docente dela scóele române confesionale din despartimentu, carele va adevéri, că are celu mai frumosu coru bisericescu, statatoriu nu numai din baieti de scóla, ci si din tineretulu adultu din comun'a sa. Tóte premiile se voru decerne in proxim'a adunare generala a despartimentului.

3. că anunciulu numiteloru premii s'e se comunice si dea-dreptulu agentureloru din despartimentu, cá agentii se indemne poporulu la lucrurile folositóre, aținite prin atinsele premii.

4. că d-lu Nestoru Simonu s'a insinuat cu o disertatiune intitulata: „Câteva din necesitatile nóstre“, care disertatiune, fiindu timpulu inaintatu, nu s'a pututu ceti, remanendu a se publica in „Transilvani'a“, organulu Asociatiunei.

Referitoriu la disertatiunea amintita, directiunea despartimentului in hãrti'a sa observa, că avendu aceea lipsa de óresi-care indreptari, n'a pututu fi aclusa la protocolu si se va substerne in modu supletoriu. (Ex. Nr. 245/1888).

— Se adeveresce primirea sumei de 100 fl. v. a. ér' membriloru noi li se extradá diplom'a obicínuita. Cuprinsulu concluseru luate in adunarea generala a despartimentului servese spre sciintia, cu aceea, că disertatiunea, care altfelu nici pâna adi n'a intratu la comitetu, se va putea publica in fói'a Asociatiunei, daca se va aflá că e corespondietóre.

Nr. 150. Cererea stipendiatului Asociatiunei, Ioanu Ratiu, studentu de cl. VI la liceulu r.-cath. din Clusiu, spre a i se elibera ratele restante din stipendiu si a-i se lasá acestu stipendiu in folosire si pe viitoriu dupa ce si-a emendatu calcululu din studiulu din care a cadíutu cu finea anului scolariu trecut, si altfelu are testimoniu bunu (Ex. Numerulu 256/1888).

— Se incuviintiédia, cu aceea inse, că pentru casulu, daca tinerulu Ioanu Ratiu si in anulu scolariu curentu necesitatu va fi a face examenulu de repetiune din vre-unu studiu óre-care, i se va sistá nesmintitu stipendiulu.

Nr. 151. Hârți'a On. Inspectoratu reg. de scóle alu comitatului Sibiului dto 2 Septembrie a. c. Nr. 657 prin care se iau la cunoscintia alegerile efeptuite de comitetu in scopulu compunerii corpului didacticu dela scól'a civila de fete a Associatiunei, precum si respunsulu presidialu, datu in numele comitetului la susnumit'a hârție (Ex. Nr. 260/1888).

— Servescu spre sciintia.

Nr. 152. Directiunea despartimentului I. (Brasiovu) presenta cu datulu 23 Augustu a. c. Nr. 331 protocolulu luatu in siedinti'a subcomitetului dela 22 Augustu a. c.

si substernutu se vede:

1. a) stabilitu programulu pentru adunarea generala a comitetului; cá s'a hotaritu a se face adunarei generale urmátorele propuneri:

a) cá acestu comitetu se fia rogatu a incredintia subcomitetului incassarea taxeloru de pe la membrii din despartimentu;

b) cá adunarea se creeze 2 premii de câte 10 fl. v. a. care sè se confere acelora, cari voru presentá cele mai bune dissertatiuni poporale, menite a se cetí in adunarea generala proxima. (Ex. Nr. 262/1888).

— Spre sciintia.

Nr. 153. Petru Szabo din Muresiu-Osiorheiu, se róga a i se da unu imprumutu de 200 fl. v. a. eventualu unu ajutoriu, intru acoperirea speseloru la tiparirea indreptariului de folosire alu unui medicamentu, aflatu de densulu si fórtu probatu pentru vindecarea mai multoru bóle (Ex. Nr. 269/1888).

— Nedispunendu Associatiunea de sume pentru asemenea scopuri, cererea nu se póte incuviintia.

Nr. 154. Rogarea eforiei scolare din Orlatu, pentru a se dona pe sém'a bibliotecii scolare unele exemplarie din „Transilvani'a“ din anii dela 1880 incóce. (Ex. Nr. 279/1888).

— Se incuviintiédia si se donéza pe sém'a numitei bibliotecii câte unu exemplariu din numerii disponibili din „Transilvani'a“ de pe anii 1880—1886.

Nr. 155. D-lu Dr. L. S. Méhes medicu cercualu si membru alu Associatiunei, din Mehadi'a, voindu a achita imprumutulu de 200 fl. primitu dela Associatiune la 23 Febr. 1883 pentru terminarea studiiloru universitare, precum si interesele conveniende dupa acelu imprumutu, trimite sum'a de 250 fl. v. a. cu rugarea a i se inmanuá obligatiunea despre numitulu imprumutu, multiamindu totodata pentru ajutoriulu de care a fostu inpartasitu. (Ex. Nr. 288/1888).

— Primirea sumei de 250 fl. se adeverece, avendu a se restituí d-lui Dr. L. St. Méhes obligatiunea ceruta.

Nr. 156. Directiunea institutului de creditu si economii „Albin'a“ prin hârția dto 3 Octombrie a. c. Nr. 12208 arata, cá la punctulu 109 din protocolulu comitetului dto 21 Aug. a. c. publicatu in fói'a „Transilvani'a“ dela 1—15 Octomvrie a. c. unde se dice: „Directiunea institutului de creditu si economii „Albin'a“ transmite extrasulu de conto-curentu alu Associatiunei, incheiatu cu ultim'a Ianuarie a. c. cu unu sald de 13164 fl. 58 cr. in favorulu acelui institutu etc.“ s'a stracuratu o gresiala insemnata, de óre-ce extractulu amințitu s'a incheiatu cu finea lunei Iunie a. c. si nu Ianuarie a. c. si cere rectificarea numitului pasagiu in acestu sensu. (Ex. Nr. 315/1888).

— Constatându-se, cá gresial'a aratata in protocolulu originalu nu se afla, si prin urmare cá e a se considera cá gresiala de tipariu, prin acésta se rectifica.

Nr. 157. Societatea „Transilvani'a“ din Bucuresci trimite sum'a de 200 fl. v. a. ce se cuvine pentru elevii de meserii, sustinuti de dens'a pe timpulu dela 1 Octomvre a. c.

pana la 1 Aprilie 1889 inclusive, cerendu a i se inaintá unu tablou despre elevii asiediati la meserii in decursulu anului curentu. (Ex. Nr. 317/1888).

— Se adeverece primirea sumei de 200 fl. v. a. Tabloulu cerutu se va inainta dupace va fi urmatu conferirea celorlu 4 ajutóre vacante, pe bas'a concursului scrisu cu datulu 21 Augustu a. c. Nr. 250.

Nr. 158. Architectulu G. Maetz presenta o socotéla pentru sum'a de 209 fl. 11 cr. v. a. pentru diverse lucrari, ce le-a sevirsitu in timpulu feriiloru de vara din anulu curentu la edificiulu scólei civile de fete a Associatiunei. (Ex. Numerulu 319/1888).

— Se transpune spre examinare unei comissiuni in persónele d-loru Br. D. Ursu si Partenie Cosm'a, care va avea se collaudeze lucrările sevirsite, eara despre resultatu se faca raportu acestui comitetu.

Nr. 159. D-lu Valerie Bolog'a directoru de banca in Brasiovu, prin adresa dto 10 Octombrie a. c. multiamesce cu provocare la hârți'a acestui comitetu dto 18 Septembrie a. c. Nr. 282 comitetului si prin acesta Associatiunei pentru mângaiorulu votu, prin care adunarea generala din estu anu a conclusu a eternisa in modu visibilu memoriile conducatoriloru Associatiunei, intre cari se numera si neuitatulu seu parinte si fostulu vice-presedinte, d-lu consiliariu Iacobu Bolog'a, si se ofera a pune, daca 'i se va cere, la dispositiunea acestui comitetu tóte documentele, datele, hârțiile etc. ce le posede dupa neuitatulu seu parinte, spre a fi folosite la redactarea biografiei proiectate. (Ex. Nr. 320/1888).

— Ofertulu d-lui Valeriu Bolog'a servesece spre placuta sciintia, avendu a fi rogatu, se substérna acestui comitetu datele de care dispune.

Nr. 160. D-lu Avramu P. Pacurariu protopresbiteru in Iliá substerne, la insarcinarea primita din partea d-lui G. Danila primariu opidanu in Hunedióra, in copia testamentulu dupa reposatulu Simeonu Popovicu din Hnnedióra, carele a testatu Associatiunei sum'a de 500 fl. v. a. notificându totodata, cá intrég'a afacere este bine terminata si cá indata dupa extradarea documentulu de transpunere din partea judecatoriei reg. cercuale din Hunedióra se va trimite si sum'a testata (Ex. Nr. 331/1888).

— Spre sciintia.

Nr. 161. D-lu Nistoru Manciu preotu in Ocolisilumare, cere pe sém'a studentulu de clasa IV. la gimnasiulu romanu din Blaju, Eliseu Mezei, ajutoriulu ce comitetulu i-l-a pusu in vedere prin conclusulu dto 6 Decembre 1887 Nr. 513. (Ex. Nr. 266/1888).

— Sè se considere acésta cerere cu ocasiunea, cându se voru vota stipendiile, pentru a căroru conferire s'a scrisu concursu cu datulu 21 Augustu a. c. Nr. 250.

Nr. 162. Secretariulu II. raportéza asupra petitiuniloru ce, in urm'a concursulu de sub Nr. 250/1888 dto 21 Augustu a. c. au intratu la comitetulu Associatiunei pentru stipendii si ajutóre. Anumitu: la stipendiulu dela pos. A. 1. in sum'a de 60 fl. pe anu din fundatiunea „Marinovici“ pentru studenti de gimnasiu, precumu si la stipendiulu dela aceeași posit. pt. 2. in sum'a de 60 fl. pe anu, din fundatiunea „Galliana“ menitu de asemenea pentru studenti de gimnasiu cu aceea, cá la obținerea lui, ceteris paribus, se aiba preferintia acela carele va dovedi, cá se trage din famili'a fundatoriului, si anume din famili'a „Popu si Antonu“, la ambele acestea stipendii s'au presentatu 20 petitiuni, inclusive cererea amintita la punctulu precedentu alu acestui procesu verbalu.

Avendu in vedere, cá in conformitate cu decisulu de sub punctulu precedentu alu acestui procesu verbalu, intre peti-

tiunile intrate are a se numerá si cererea studentului Eliseu Mezei, a fiului fostului preot din Orascie, Ioanu Mezei, cáruia comitetulu prin decisulu seu dto 6 Decembre 1887 Nr. 531 'i-a pusu in vedere conferirea unui stipendiu din recunoscutia cátra tatalu lui, carele a lasatu Asociatiunei sum'a de 2000 fl. v. a.; considerádu mai departe, cá intre concurentii la cele doue stipendii aratate mai susu se afla si Andreiu Borgovanu, carele dovedesce a se trage din famili'a fundatorului fundatiunei „Galliane“, si carele, in sensulu literiloru fundationale, are ceteris paribus, preferintia la stipendiulu din numit'a fundatiune; avendu in vedere in fine si atestatele bune ale acestoru doi tineri, precumu si starea loru familiara:

— Stipendiulu de 60 fl. v. a. pe anu din fundatiunea „Marinovici“ se votéza tinerului Eliseu Mezei din Orascie, studentu de clas'a IV la gimnasiulu din Blaju, cu indatorirea de a'si presenta fara amenare testimoniulu de frecuentare, altfelu stipendiulu votatu nu 'i se va eliberá; ér' stipendiulu de 60 fl. pe anu din fundatiunea „Galliana“ se votédia tinerului Andreiu Borgovanu studentu de clasa I. la gimnasiulu arménu din Gherl'a.

Nr. 163. Secretariulu II continuá raportulu in caus'a distribuirii ajutoreloru, anumitu: la ajutorele de 25 fl. cuprinse in concursulu amintitu la punctulu precedentu, sub lit. B. 4. menite pentru invetiacei de meserii, au intratu 17 cereri.

Intre concurenti se afla 1 rotariu, 4 mesari, 1 tipografu, 3 fauri, 2 cismari, 1 lacatariu, 1 cojocariu, 1 butnariu, 1 negustoriu, 1 papucariu, 1 croitoriu.

Avendu in vedere felulu meseriei, cualificatiunea si spo-riulu in meseri'a inceputa.

— Cele 4 ajutore se votéza invetiaceiloru:

1. George Stupina alias Mog'a din Gusteritia, mäsariu in Sibiiu, fiindu orfanu de ambii parinti';

2. Iosifu Sabo din Càmpeni, lacatariu in Brasiovu fiindu orfanu de tata cu 5 fra'ini minoreni si avendu a solvi maestrului 30 fl. la anu.

3. Simeonu Herlea din Vinerea, mesariu in Orestie, fiindu tatalu seu, carele s'a primejduitu prin focu, membru pe viatia alu Asociatiunei, si

4. Vasilie Lazaru din Suciulu de susu, fauru in Deju, fiindu orfanu de tata si seracu, incátu n'are haine cu ce sè se inbrace.

Membrulu I. V. Russu se ab'tine dela votare, din cauza cá nu s'a consideratu cererea lui Ilie Cordosiu din Feiurdu, invetiacelu de cojocarie in Cluju, ai cáru parinti suntu seraci si impovorati cu o familia numerósa statatóre din 10 prunci.

Nr. 164. La ajutoriulu de 20 fl. v. a. pe anu (pos. B. 3 din concursulu amintitu in punctele precedente) din fundatiunea „Tofaléna“ menitu pentru tineri descendentii din vre-o familia de ale fóstei comune „Tofaleu“, cari ar' voi se invetie vre-o meserie óre-care, n'a intratu nici o petitiune.

— Ne potendu-se conferi ajutoriulu amintitu, sum'a de 20 fl. v. a. se adauge la fondu.

Nr. 165. Au intratu la comitetu taxe de membri si de diplome dela: Petru Nicolae in Gurghiu pro 1888 2 fl. 50 cr.; Baiulescu Bartolomeiu, in Brasiovu pro 1887/8 10 fl.; Gherma Ioanu, in Bradu pro 1888 rat'a II. 2 fl. 50 cr.; Cretiu Ioanu, in Sibiiu pro 1888 5 fl.; Dimitrie George, in Sibiiu pro 1887/8 10 fl.; Cernea Vasilie, in Cincu-mare pro 1888 5 fl.; Filipu George in Tasnadu, Candrea Gerasimu, in Sibiiu, Dr. Pred'a

Vas. in Càmpeni, Cotiselu Const. in Certege câte 5 fl.; pro 1888. Pasc'a Simeonu, in Salcio'a sup. 10 fl. pe 2 ani; Danciu Ioanu, in Ofenbai'a; Candrea Michailu, in Négr'a; Gerasimu Teofilu C. in Càmpeni; Decénu George, in Càmpeni; Porutiu Iuliu, in Càmpeni, câte 5 fl.; 1888. Hatiaganu Iosifu, in Salcio'a infer. Partila Ioanu, in Posiag'a sup. Cimoc'a George, in Salcio'a de josu; Löwy Herman, in Ofenbaia; Candrea Nicolae, in Vidra infer. câte 5 fl.; pro 1888 si câte 1 fl.; pentru diploma, Danciu Alexandru, in Bucium-Cerbu 1 fl.; pentru diploma, Giurchescu Lanes, in Abrudu; Dr. Calefariu Nicolau, in Seliste; Medanu Andreiu, in Somcuta-mare; Mog'a Vasile, in Ludosiu; Turcu Vasile, in Iclandelu câte 5 fl.; pro 1888. Voda Alexandru, in Vaidei; Mog'a Teodoru, in Zalau; Cioclanu Georgiu, in Lechint'a de Càmpania; Florianu George, in Sàngerulu de Càmpanie; Rosc'a Petru, in Agirbiciu câte 5 fl.; pro 1888. si câte 1 fl.; pentru diploma, Orbénu Romulu, in Iclandel pro 1889 5 fl.; Hentiu Nicolau, in Seliste; Puscariu I. cav, in Budapest'a câte 5 fl.; pro 1888. Siandoru George, in Cuiesti; Uilacanu Petru, in Reghinu câte 5 fl.; pro 1888 si câte 1 fl. pentru diploma, Racoti Ioanu, in Ibanesci; Popescu Ioanu, in Toplit'a, câte 5 fl.; pro 1888. Petru Nicolae, in Gurghiu pro 1888 rata II. 2 fl. 50 cr.; Dr. Causian Alexandru in Reghinu 5 fl.; pro 1888. Siagau Galacteonu, in Idicelu 10 fl.; pro 1887/8 Ternovanu Alexandru, in Hodac; Dr. Todea Absolonu, in Reghinu; Todea Sabin'a, in Reghinu; Lupu Dumitru in Hodac; Lupu Zacharie, in Hodac; Barbu Severu in Reghinu; Càmpenu Ilie, in Varviz; Olténu Dumitru, in Muresci câte 5 fl.; pro 1888. Popescu Leo, in Deda, Maioru George, in Reghinu cate 2 pro 1888. Gombosiu Iosifu, in Vidr'a de susu 5 fl.; pro 1888. si 1 fl.; pentru diploma, Francu Amosu, in Sibiiu; Antonelli Ioanu, Ghermanu Ioanu, Dr. Gram'a Alexandru, Hossu Iosifu, Mateiu Popu Simeonu, Moldovanu Ioanu, Nistoru Silvestru, Ciato Ludovicu, Olténu Vasilie, Dr. Ratiu Ioanu, Pancea George, Solomonu Petru, Barbatu George, Turcu Dumitru, Turcu Vasilie, Papiu Aronu, Bot'a P. Aurelu, toti in Blaju câte 5 fl. pro 1888. Nicola Petru, in Vidr'a inf.; Dr. Barcianu D. P. in Sibiiu, Lucuti'a Pantilimonu, in Sibiiu; Marincasiu Vasile, in Pria; Cristea Adamu, in Orestie; Dim'a Nicolae, in Hunedóra; Dr. Siulutiu Aurelu, in Sibiiu câte 5 fl.; pro 1888. Suciul Vasilie, in Capusiulu de càmpania 50 fl.; rat'a I. din taxa de membru fundatoru, Popu Gridénu si Stoic'a Ant. in Muresiu-Osiorheiu câte 5 fl.; pro 1888. Vlása Ilie, in Blaju 5 fl.; pro 1888, Corvinu Simionu in Orestie 5 fl.; pro 1888. Bolog'a Valeriu, in Brasiovu 100 fl.; taxa de membru pe viatia, Titu Petru, in Panciov'a; Bersanu Andreiu, in Brasiovu câte 5 fl.; pro 1888. Bèrsanu Tom'a, in Dirste 100 fl. taxa de membru pe viatia si Cotisielu Nicodinu in Certege 100 fl.; taxa de membru pe viatia.

— Spre sciintia.

Sibiiu, d. u. s.

Georgie Baritiu m. p.,
presiedinte.

Dr. I. Crisianu m. p.,
secretariu.

Verificarea acestui procesu verbalu se increde dloru:
Elia Macellariu, I. Popescu, II. Puscariu.

S'a verificatu. Sibiiu 30 Octombre 1888.

Elia Macellariu m. p.   **I. Popescu** m. p.   **Dr. II. Puscariu** m. p.